

Barnets ekonomiska framtid

Att spara och investera till förmån för barn

Cajsa Elvström

Examensarbete för tradenom yrkeshögskole-examen

Företagsekonomi

Jakobstad 2022

EXAMENSARBETE

Författare: Cajsa Elvström

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Jakobstad

Inriktning: Företagsekonomi

Handledare: Cilla Salo

Titel: Barnets ekonomiska framtid – att spara och investera till förmån för barn

Datum: 27.4.2022

Sidantal: 41

Bilagor: 1

Abstrakt

Sparandet har ökat markant bland unga vuxna de senaste åren. Enligt statistik från 2020 äger var tredje finländare börsaktier eller placeringsfonder. Samtidigt som fyra av fem finländare i åldern 25–30 uppger att de sparar och investerar. Personer i den åldern tenderar även vara småbarnsföräldrar, vilket gav mig idén till att göra en undersökning om vilka möjligheter som finns på marknaden idag för sparande till förmån för barn.

Syftet med detta arbete var att, på ett pedagogiskt sätt, behandla och beskriva olika sparformer som lämpar sig för ändamålet. Även de psykologiska faktorerna och barnets delaktighet i sparandet behandlades. Den andra delen av syftet var att ta reda på hur sparandet till barn ser ut i de Österbottniska hemmen.

Den empiriska delen blev således en kvantitativ forskning med en elektronisk enkätundersökning bland föräldrar. Frågorna sökte svar angående deras sparande till förmån för barn, samt vilka sparformer som var aktuella vid tidpunkten för undersökningen.

Resultatet visade på ett aktivt sparande till förmån för barn i de flesta hemmen, men även att det råder en bristande kunskap om de olika sparformerna som finns till förfogande idag. Enligt enkäten var de vanligaste sparformerna till barnen, bankkonton eller spargris med kontanter. Övriga många barn äger också värdeandelskonton med investeringar i olika former och föräldrarna verkar ha viljan att lära sig mer.

Språk: svenska

Nyckelord: barn, föräldrar, spara, placera, investera

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Cajsa Elvström

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Ohjaaja: Cilla Salo

Nimike: Lapsen taloudellinen tulevaisuus - Säästäminen ja sijoittaminen lasten hyväksi

Päivämäärä 27.4.2022

Sivumäärä 41

Liitteet 1

Tiivistelmä

Säästäminen on kasvanut merkittävästi nuorten aikuisten keskuudessa viime vuosina. Vuoden 2020 tilastojen mukaan joka kolmas suomalainen omistaa pörssiosakkeita tai sijoitusrahastoja ja jopa neljä viidestä 25–30-vuotiaasta suomalaisesta kertoo, että he säästävät ja sijoittavat. Tämän ikäiset ihmiset ovat jo jopa taaperoikäisten vanhempia, mikä antoi minulle idean tehdä kysely siitä, mitä mahdollisuuksia säästöihin lasten hyväksi markkinoilla nykyään on.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli pedagogisella tavalla käsitellä ja kuvata erilaisia säästömuotoja, jotka sopivat säästämiseen lasten hyväksi. Myös psykologisia tekijöitä ja lapsen osallistumista säästämiseen on tutkittu. Toisena tarkoituksena oli selvittää, miltä lapsille säästäminen näyttää Pohjanmaan kodeissa.

Empiirinen osa tuli kvantitatiiviseksi tutkimukseksi vanhempien keskuudessa tehdyllä sähköisellä kyselyllä. Kysymyksissä kysyttiin vastauksia heidän säästöistään lasten hyväksi sekä mitkä säästömuodot olivat kyselyhetkellä ajankohtaisia.

Tulos osoitti aktiivisen säästämisen lasten hyväksi useimmissa kodeissa, mutta tulos osoitti myös, että vanhemmilla ei ole tietoa nykyään saatavilla olevista erilaisista säästömuodoista. Kyselyn mukaan yleisimmät lasten säästömuodot ovat pankkitilit tai säästöpossu käteisellä. Yllättävän moni lapsi myös omistaa arvo-osuustilejä, joissa on sijoituksia eri muodoissa ja vanhemmilla tuntuu olevan tahtoa oppia lisää.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: lapset, vanhemmat, säästäminen, sijoittaminen, investointi

BACHELOR'S THESIS

Author: Cajsa Elvström

Degree Program: Business Administration, Jakobstad

Specialization: Accounting

Supervisor(s): Cilla Salo

Title: Your Child's Financial Future — saving and investing for the benefit of children

Date April 27, 2022

Number of pages 41

Appendix 1

Abstract

Savings have increased markedly among young adults in recent years. According to statistics from 2020, every third Finn owns stock exchange shares or placement funds, while four out of five Finns aged 25 to 30 state that they are saving and investing already. People of that age even tend to be toddler parents, which gave the idea to do a survey about what opportunities are offered in the market today for savings for the benefit of children.

The aim of this thesis was to treat and describe, in an educational manner, various savings forms suitable for the purpose. Also, the psychological factors by the parents and the child's involvement in savings were of interest. The second part of the purpose was to find out what saving for children looks like in the homes in Ostrobothnia.

The empirical part thus became quantitative research with an electronic survey among parents. The questions sought answers regarding their savings in favor of children, as well as which savings forms are mostly used in the savings at the time of the survey.

The result shows that there are active parents saving for children in most homes, but also that there is a lack of knowledge of the different savings forms available today. According to the survey, the most common forms of savings for children are bank accounts or piggy banks with cash. Surprisingly, a lot of children also own book-entry accounts with investments in different forms and parents seem to have the will to learn more.

Language: Swedish

Key words: children, parents, savings, investments

FÖRORD

Jag vill av hela mitt hjärta tacka min fantastiska familj. Utan ert tålamod och stöd hade jag aldrig fullföljt detta examensarbete – nu ska jag återgå till att vara en pigg och glad mamma och fru igen.

Jag vill också tacka min handledare Cilla Salo för ett fint stöd och för de konversationer vi haft som verkligen gav mervärde till mitt arbete.

Denna intensiva studietid har nått sitt slut, vi har lärt oss mer än vi kunnat föreställa oss och trots den nya vardagen, som följde i Coronapandemins fotspår, har vi kämpat vidare.

*Vi har fortsatt vår strävan mot goda resultat, stöttat varandra och utvecklats tillsammans,
Tack FEK19D-J och Lycka Till i livet, som tradenom!*

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställningar	2
1.2	Metod.....	2
1.3	Avgränsning	3
1.4	Disposition av examensarbetet	3
2	Sparande och placering	4
2.1	Spara	5
2.2	Placera.....	6
2.3	Investera	6
3	Psykologiska faktorer och hantering av risker.....	6
3.1	Barnets delaktighet i sparandet.....	8
3.2	Metoder för att få barnen delaktiga.....	9
4	Val av sparform.....	10
4.1	Ränta på ränta effekt	11
4.2	Brukskonto	12
4.3	Fortlöpande räntekonto, sparkonto eller tillväxträntekonto.....	14
4.4	Fonder.....	15
4.4.1	Passiva fonder och aktivt förvaltade fonder	16
4.4.2	Indexfonder och hedgefonder.....	16
4.4.3	Fondernas förväntade avkastningar.....	17
4.5	Aktier.....	18
4.5.1	Risker vid aktiehandel.....	19
4.5.2	Aktiesparkonto	19
4.5.3	Aktiers förväntade avkastning.....	20
4.6	ETF.....	20
4.7	Placeringsförsäkring.....	22
4.8	Andra typer av sparformer	23
4.8.1	Andel i bostad	24
4.8.2	Obligationer	24
4.8.3	Optioner och warranter.....	25
5	Diversifiering.....	25
6	Låt tiden göra arbetet.....	27
7	Empirisk undersökning	27
7.1	Kvantitativ forskning	28
7.2	Enkät	28

7.3	Reliabilitet och validitet	29
7.4	Respondenterna.....	30
7.5	Utförande av undersökningen	30
8	Presentation av resultatet	31
9	Resultatdiskussion och sammanfattning.....	36
9.1	Diskussion av metoden	36
9.2	Enkätresultatet	37
9.3	Egna insikter och erhållna erfarenheter	37
10	Referenser	38

Figurförteckning

<i>Figur 1. Utvecklingen på ett bankkonto.</i>	14
<i>Figur 2. Utvecklingen på ett sparkonto med 0,5% ränta.....</i>	15
<i>Figur 3. Lågriskfond respektive medelhögriskfond med olika avkastning.</i>	18
<i>Figur 4. Aktieportföljens utveckling med en genomsnittlig avkastning på 7%.</i>	20
<i>Figur 5. Fyra ETF-fonders utveckling under 10 år.</i>	21
<i>Figur 6. Ackumulerande placeringsförsäkring med en avkastning på 4%.</i>	23
<i>Figur 7. Statistik för fråga 6.</i>	33
<i>Figur 8. Statistik för fråga 13.</i>	35

Tabellförteckning

Tabell 1. Ränta på ränta effekten.	12
Tabell 2. ETF-fondernas avslutningspris 2012 resp. 2022 och deras procentuella utveckling.	22

Bilagor

Bilaga 1	Enkät
----------	-------

1 Inledning

Att spara pengar på bästa möjliga sätt har många gånger visat sig vara en svår nöt att knäcka. Intresset verkar ändå finnas bland finländarna om man ser på Statistikcentralens resultat över hushållens förmögenheter för år 2020. Statistiken visar att ca. 1,7 miljoner personer äger börsaktier eller placeringsfonder i Finland, det är nästan var tredje finländare och antalet ser ut att öka (Statistikcentralen, 2022). Den markanta ökningen har skett bland unga vuxna, 88 procent av de 25–30 åriga finländarna uppger att de sparar och investerar. Olika indexfonder verkar vara populära hos den åldersgruppen, medan den äldre generationen litar mer på förvaltade fonder. Att prata om pengar har länge varit tabubelagt i samhället, men det är nu mera acceptabelt bland unga, till stor del tack vare sociala medier. En stor morot för många unga sparare verkar också vara att bli ekonomiskt oberoende senare i livet. (Bogomoloff, 2021).

Mitt intresse för sparande och placering började för cirka tio år sedan, men tog en helt annan vändning då jag blev förälder. Målsättningen och syftet med själva sparandet, blev helt annat än det varit tidigare. Som barn och ungdom har jag själv fått en ganska strikt ekonomisk uppfostran hemifrån; inget slösande, inga onödiga inköp och man måste jobba för att få pengar. Dessa viktiga lärdomar, egna erfarenheter och nya insikter vill jag även lämna över till mina egna barn, samtidigt som jag vill kunna ge dem en uppväxt utan större ekonomiska bekymmer. Detta vill jag tro att varje förälder vill kunna ge sina barn, men att kunskap, intresse och tid saknas ibland. Sparmöjligheterna är många, information fås genom några enkla knapp-tryck och fingerrörelse över telefonskärmen, men att veta var man ska börja kan kännas övermäktigt.

Arbetets uppbyggnad och målsättning är att på ett pedagogiskt sätt hjälpa vårdnadshavare ett steg närmare sparandet till förmån för barn. För de som redan har ett sparande kan detta arbete öppna upp nya möjligheter och fungera som en informativ källa vid det fortsatta sparandet. Marknaden för spar- och placeringsformer idag är en härlig konfektask vad gäller valmöjligheterna. Svårigheten ligger ofta i just valet, samt okunskapen kring tillvägagångssätt och utföranden. Därför är arbetet uppbyggt på ett sådant sätt att man enkelt ska kunna förstå innehållet, utan att för den skull ha erfarenhet eller utbildning inom området sparande och placering.

1.1 Syfte och frågeställningar

Eftersom sparandet har ökat bland unga vuxna de senaste åren, ville jag se hur långt de är beredda att gå i sitt sparande och hur föräldrar förhåller sig till sparande till förmån för barn. Syftet med detta examensarbete var att undersöka huruvida föräldrar sparar till sina barn, då det oftast är just unga vuxna som skapar familj. Speciellt kom jag att fokusera på vilken typ av sparande föräldrar valt och vilka former som är mest gynnsamma. Jag ämnade även ta reda på vad banker och andra aktörer erbjuder för sparformer idag, vilka risker föräldrar är redo att ta i sitt sparande till förmån för barnen, samt vilka psykologiska faktorer som inverkar på valet att spara eller inte spara till barnen. Sedan valde jag att också behandla den pedagogiska delen vad gäller ekonomisk uppfostran och metoder som kan användas för att barnet ska få en god ekonomisk framtid.

De frågor jag sökte svar på var följande:

- Vilka möjliga sparformer finns idag med chans till avkastning och vilka risker medför vardera sparform?
- Hur vanligt är det bland dagens föräldrar att spara till barnen och på vilket sätt sparar de i så fall? Samtidigt relatera till hur psykologiska faktorer påverkar valet.

1.2 Metod

Arbetets teoridel baserades på olika former av tillgängliga facklitteratur, bankpublikationer och artiklar, samt källor hämtade från internet. En del teori och information kommer också direkt från min egen insyn i banktjänster, då mitt nuvarande arbete är kundrådgivare på Pedersörenejdens Andelsbank. Även som aktiv placerare och aktiesparare har jag en viss insyn i ämnet och hunnit samla en del information under åren, vilka tillämpats i arbetet.

Metoden som användes för datainsamlingen var en enkät med totalt 14 frågor, med avvikande frågeantal beroende på respondentens svar och tankar kring detta ämne. Jag valde denna kvantitativa forskningsmetod för att få nyttig data att analysera. Denna typ av undersökning var den mest lämpliga för att få svar på min andra frågeställning.

För att nå ut till så många som möjligt med barn, valde jag att dela enkäten i Facebook gruppen "Mammor och gravida i Österbotten." Samtidigt delade jag även enkäten på min

personliga Facebook sida och bad att mina vänner också delar vidare så att jag kunde få in så många svar som möjligt på ett snabbt sätt. Mer om metoden och utförandet i kapitel 6.

1.3 Avgränsning

Jag avgränsar mitt arbete till sparformer i olika utföranden och vårdnadshavares syn på sparande till förmån för barn, främst bland Österbottniska föräldrar. Jag kommer inte att ta upp hur andra än vårdnadshavare kan spara till förmån för barn, förutom att i undersökningen ställa en fråga om annan person än vårdnadshavare sparar. Då detta hade betydelse för resultatet i undersökningen.

Beskattningen kommer jag inte att forska i eller nämna desto mer, detta gäller kapitalinkomstskatt, källskatt på ränteinkomst, överlåtelseskatt, gåvoskatt och arvsskatt. Det som jag ändå vill lyfta fram, är att beskattning på gåva alltid måste tas hänsyn till vid sparande till barn. Enligt Skatteförvaltningen är gränsen år 2022 för skattefri gåva 4999 € under en tre års period eller 138 euro per månad. Överskrids gränsen uppbärs gåvoskatt baserad på förhållande mellan gåvogivaren och barnet (Skatteförvaltningen, 2022). Vad beträffar källskatten måste man komma ihåg att den uppbärs enligt lagen om källskatt på ränteinkomst (28.12.1990/1341) och skatteprocenten är idag 30% (Finlex, 2022). Denna uppbärs vid varje utbetalning av eventuell ränta på sparat kapital. Samma procentsats bör också beaktas vid försäljning av till exempel aktier och vid uppbörd av annan kapitalinkomst så som till exempel dividend. Mer information finns på Skatteförvaltningens hemsida.

1.4 Disposition av examensarbetet

Inledningen beskriver bakgrunden till mitt val av ämne, syfte och frågeställningar, samt mitt val av metod och avgränsningar. Teorikapitlet inleds med allmänna uppfattningar om sparande och förklaringar på vad ett sparande innebär. Tredje kapitlet behandlar de psykologiska faktorerna som kan inverka vid val av sparform och olika beteenden i sparprocessen. Hur den ekonomiska uppfostran kan implementeras i den tidiga barndomen behandlas också.

I kapitel fyra följer en presentation av de olika former av sparande som erbjuds, samt investerings- och placeringsmöjligheter till förmån för barn. Möjliga risker vid placeringar

och investeringar förklaras, samt vilken typ av sparform och strategi som lämpar sig bäst i olika situationer vid sparande till förmån för barn. Sparformernas utveckling har gjorts mer visuella med hjälp av grafer. Statistik, som för tillfället finns tillgängligt angående sparformer, behandlas kort under arbetets gång.

Diversifiering av tillgångarna i olika sparformer behandlas i kapitel fem. Mer ingående om strategier och metoder som kan vara till nytta vid sparandet presenteras. Eftersom de flesta sparformer är riskfyllda anser jag att det behövs en fördjupande del i ämnet då man sparar till förmån för barn.

Som nästa del i arbetet behandlas den empiriska delen. Kapitel sex innehåller beskrivning av den kvantitativa undersökningen som utfördes med hjälp av en enkät. Här beskrivs även utförandet av datainsamlingen, samt metodbeskrivning. Sjunde kapitlet presenterar forskningsresultatet. Arbetets åttonde och sista kapitel avslutar arbetet med en diskussion om erhållen erfarenhet och funderingar kring vad som kommit fram i min undersökning.

2 Sparande och placering

När det kommer till sparande har flera teoretiker insett att det varierar över livscykeln. Knut Wicksell satte fram en teori redan år 1901 som lyder: *"Vissa levnadsåldrar, särskilt den mogna mannaåldern, äro naturliga kapitalbildare, under det andra, den tidigare ungdomen och delvis den höga ålderdomen, äro naturliga kapitalkonsumenter"* (Wicksell, 1901). De flesta människor når sin absolut högsta inkomst i 50 års åldern, de har då hunnit samla de flesta fördelar vad gäller längden på semester, ålderstillägg och eventuella erfarenhetstillägg. En utveckling från Wicksells teori har dock skett under åren, då det under en annan period i livet blivit mer trendigt att spara.

Denna period är som ung vuxen, då du än så länge bara har dig själv att försörja. Som ung vuxen idag finns det goda chanser att spara kapital då många strävar till att arbeta vid sidan av sina studier och samtidigt ofta kommer snabbt in i arbetslivet. Tyvärr är det ännu långt ifrån alla som anammar detta med sparande under denna period i livet. (Malmberg & Lindh, 2000). Enligt många källor har det blivit bättre de senaste åren då det blivit mer vanligt med bland annat bostadssparande. Banker erbjuder och tillhandahåller de så kallade BSP-

konton (bostadssparkonton) som ger goda möjligheter för framtida investeringar i bostäder och relativt höga avkastningar. Även intresset för aktier och fonder växer bland unga vuxna, som idag inspireras av allt från bloggare, investerare som syns via sociala medier till banker, att påbörja ett sparande. (Wahlström, 2021).

I Finland finns 2,1 miljoner aktieportföljer, varav 1 miljon innehas av privatpersoner. Sedan 2020 är det också möjligt att investera i aktiesparkonton, vilket verkar intressera den yngre generationen. Mellan april 2021 och april 2022 har aktiesparkonton ökat med knappt 100 000, till att i slutet av mars ligga på drygt 280 000 konton. I åldern 18–39 hittar vi flest aktiesparkontoägare, dvs. 149 687 aktiesparkonton, enligt Euroclear Finlands statistik från 1.4.2022. Samma statistik visar också att det bland barn under 17 år finns 21 136 aktiesparkontoägare (Euroclear Finland Oy, 2022). De unga vuxna som börjat spara redan innan familjebildning har en vana att spara och kan också vara benägna att fortsätta sparandet, trots ändrade civilförhållanden. Detta kommer vi antagligen kunna se inom några år, bland annat genom statistiken över aktieportföljägare under 17 år.

Att spara, placera och investera är tre olika begrepp som behöver förklaras för att kunna ge en enklare bild över och förståelse för de olika sparformerna som presenteras i detta arbete. Dessa tre är begrepp som ofta blandas ihop och förståelsen av deras innebörd saknas många gånger i allmänheten. Sedan bör också påpekas att de tre begreppen kan antyda olika saker utifrån personliga intentioner.

2.1 Spara

Sparande är ett allmänt begrepp då det gäller ekonomi. Definitionen av att spara lyder: "att behålla resurser för framtida behov, genom att avstå från att förbruka dem." Att lägga en mindre summa åt sidan av den månatliga inkomsten, under en längre tid, är en variant av att spara (Hultkranz & Masalin, 2004). Vad beträffar sparande av pengar är det att sätta dem på en mindre riskfylld plats, där pengarna inte kan tappa sitt värde nämnvärt. Sparande är ofta bäst vid kortsiktiga mål där du inte vill binda dem till något specifikt. Det är pengar som du egentligen inte har råd att förlora och pengar som du kanske behöver imorgon. Sparande är för det mesta relaterat till sparformer med låg avkastning och friheten att kunna nyttja medlen när som helst. (Welch, 2022).

2.2 Placera

Att placera i aktier är vanligt förekommande och ett uttryck som ofta används. I de flesta fall ämnar personen göra långsiktiga placeringar i aktiebolag eller fonder. Pengarna placeras till exempel i självvalda aktier och där behåller man dem under en längre tid. Ofta placerar man i aktier som man tror på eller har emotionella relationer till. Större, stabilare företag lockar den som vill hålla riskerna lägre och då tidsperspektivet är långt (Aktiemäklare, 2022). Att placera relateras många gånger också till storleken på det investerade kapitalet, vilket ofta är större summor. Det görs mera oregelbundet och kanske enbart ett fåtal gånger under hela livet (Hultkranz & Masalin, 2004).

2.3 Investera

Investeringar kan vara långsiktiga och ha en horisont på flera år, generellt pratar man om sju år som en gräns för långsiktig investering, men en investering kan även innebära en kortare tidsperiod. Aktieägarens primära syfte vid investering i aktier kan innebära en kraftig avkastning på pengarna under en kort eller medellång tidshorisont (Aktiemäklare, 2022). Riskerna är ofta också högre vid investering, på lång sikt kan man dock ha råd att ta dessa risker, då volatiliteten utjämnas under tiden. Vid en investering ämnar man också få en bättre ränta på kapitalet än vid vanligt sparande. Att investera behöver inte betyda att man måste ha en större summa pengar, man kan även investera små medel (Welch, 2022).

3 Psykologiska faktorer och hantering av risker

Genom historien kan man skönja många fördomar gentemot förmögenheter och investeringar, många anser dessa vara av ondo än idag. Många menar också att de inte behöver spara, utan litar på att samhället tar hand om dem då det behövs. De menar att välfärdssamhället ser till att man klarar sig och att de kollektiva systemen bibehåller en grundtrygghet i varje människas liv. Tyvärr ser verkligheten inte ljus ut i Finland idag med en åldrande majoritet av befolkningen och den ökande psykiska ohälsan. (Hultkranz & Masalin, 2004). Samtidigt är finländarnas tillit till sitt ekonomiska läge svagare än övriga Norden, vilket också är en bidragande orsak. Danske bank gjorde en undersökning 2020 som visar att finländarnas syn på just sparande och skötsel av ekonomin avviker från de övriga nordiska länderna. I Finland litar man inte på sitt ekonomiska läge och tröskeln till

att börja spara är högre. Rädslan för att risken äter upp besparingarna i samband med felaktiga beslut verkar vara det största hindret för finländarnas sparande. (Gjurovski, 2021).

Att bankkontot är det säkraste och enklaste sättet att spara sina pengar är en vanligt förekommande tanke hos de flesta. Man ser helt enkelt inte fördelen med att ha sina pengar på flera olika ställen. Att spara till sina barn på ett bankkonto är bättre än ingenting alls och kan vara det enda alternativet för många. Det som många inte tänker på är att vanliga bankkonton inte är helt riskfria.

Insättningsgarantin gäller endast för summor upp till 100 000 €, vilket gäller finländska inlåningsbanker om de försätts i konkurs eller får bestående svårigheter (Verket för finansiell stabilitet, 2022). Den låga räntan som råder idag, kan också bli en osynlig kostnad för bankkontots ägare, då inflation och skatter äter besparingarna, sakta men säkert. Även de alternativkostnader som man går miste om genom att avstå från sparformer med högre ränta, men med samma risknivå, är något som borde beaktas i valet (Hultkranz & Masalin, 2004).

Andra missuppfattningar som råder i många fall är att det är svårt att placera och investera, att man måste ha någon typ av utbildning för detta. Uppfattningen "jag har inte råd att spara" är mycket vanligt och en del tillämpar också jantelagen; "jag förtjänar inte att ha mer än min nästa" (Hultkranz & Masalin, 2004). Dessa och flera andra fördomar och synsätt kan också ligga till grund varför människor inte sparar och således inte heller påbörjar sparande till sina barn. Statistikmässigt under 2020-talet, upplever drygt 190 000 hushåll försörjningssvårigheter i Finland, av vilket man kan dra paralleller till obefintligt sparande till förmån för barn i många fall (Statistikcentralen, 2022). Att inte förstå riskerna kan också vara en anledning till att man väljer ett mera försiktigt alternativ i stället för en mer fördelaktig sparform, trots att man har tiden på sin sida.

3.1 Barnets delaktighet i sparandet

Det är viktigt att komma ihåg resans gång under spartiden. Ifall man inleder ett sparande till förmån för sitt barn, där man gör regelbundna insättningar, kan det löna sig att göra barnet delaktigt i sparprocessen. Som förälder vill man alltid sitt barn det bästa och här ingår många gånger också en bra ekonomisk start i livet. Att överlåta en större summa pengar eller förmögenhet vid 18-års ålder är inte alltid den bästa lösningen. (Hernhag, 2022).

Undersökningar som gjorts tyder på att det är viktigt för alla människor att vara delaktiga i sitt eget sparande redan från tidig ålder. Att vara med i sparandeprocessen under barndomen hjälper oss att förstå pengars värde och arbetet bakom sparandet. Man lär sig av sina misstag och lär sig att uppskatta sin förmögenhet i stället för att slösa bort den. Man bör som förälder ställa krav på sitt barn, så att hen gör sitt och hjälper till i det egna sparandet. Man kan stöta på svårigheter senare i livet om man aldrig behövt arbeta och spara för att kunna skaffa det man vill ha. De barn som lärt sig under barndomen och uppträder sparsamt, förstår ofta också pengars värde och det bakomliggande arbetet. De blir också ekonomiskt självständiga tidigt i livet, utan stora besparingar eller arv. (Hernhag, 2022).

Det finns många sätt att sakta men säkert få barnen delaktiga i sparandet under deras uppväxt. Det allra viktigaste är att lära barnen vad pengar är, hur de kan förtjänas och varför de behövs. Enligt forskning som gjorts i ämnet barn och pengar, har resultaten ofta visat att ju tidigare barnen lär sig om pengars värde desto bättre. Sam X. Renick, en internationellt erkänd ledare och pionjär inom finansiell läskunnighet, menar att barn i åldern 3–5 år redan kan ställa frågor om pengar och barn behöver lära sig om ekonomi redan innan sju års ålder för att få en hälsosam syn på pengar. (Renick, 2021).

Finlands Bank överlämnade ett förslag till justitieministeriet i början av 2021, ett nationellt strategiförslag för att främja ekonomiskt kunnande bland finländarna. I förslaget finns en plan om hur samarbetet mellan olika aktörer bör förbättras så att finländarna ska uppnå visionen om att bli bäst i världen inom ekonomiskt kunnande. Strategins tyngdpunkt ligger på, att redan i barndomen, samordna aktörer för att främja det ekonomiska kunnandet (Finlands Bank, 2021). Att som förälder uppfostra barnen till individer med goda kunskaper

inom ekonomi kan kännas övermäktigt om man själv aldrig fått den uppfostran. Därför behövs andra aktörer för att Finlands Banks vision ska kunna realiseras.

3.2 Metoder för att få barnen delaktiga

Sam X. Renick menar att sparande är en grundläggande byggsten man bör lära ut i tidig ålder för att hjälpa barnen i framtiden. Förutom sparande behöver barnen också lära sig hur pengar i fysisk form hanteras. Idag används bankkort alltmer och för ett barn kan systemet vara svårt att förstå, då transaktioner och användning syns enbart genom siffror på kontot. Att ge barnen pengar att handla små saker eller godis för ger dem en bättre förståelse. Renick påpekar också att föräldrar behöver prata i positiva ordalag när det gäller ekonomi, för att barnen inte ska känna ångest inför ämnet senare i livet. Trots att man inte lyckats som förälder med sparande eller sin ekonomiska situation, ska man inte föra över detta på sina barn, utan försöka ge den bästa uppfostran i rätt och bättre riktning. (Renick, 2021). En annan metod som ofta lyfts fram är att lära barnen relationen mellan arbete och pengar. Att ge små ersättningar för att de hjälper till hemma med vissa sysslor kan få barnen att relatera arbete med pengar (Hultkranz & Masalin, 2004).

Veckopeng, eventuellt månadspeng, har förekommit i de flesta hushållen genom tiderna, men har på senare tid blivit alltmer ovanliga. Föräldrar väljer att i stället ge pengar vid olika tillfällen då barnen behöver medel och orsaken tros vara den minskade användningen av kontanter i samhället. Tyvärr blir barn och ungas kunskap om privatekonomi mer och mer lidande då användning av kontanter i fysisk form minskas. Nödvändigheten av veckopengen poängteras därför i dessa avseenden. Vidare är det speciellt viktigt att upprätthålla diskussionen med barnet om vad pengarna ska räcka till, samt stipulera en sund hantering av pengar och lära barnet tankegången i vad handel innebär. (Pengar.se redaktionen, 2020).

De flesta källor man stöter på som behandlar förhållandet mellan barn och pengar håller fram vikten i att använda kontanter och spargrisar. Samtidigt vidhåller många källor också att det är viktigt med ständig påminnelse om sparande i interaktionen med barnen, för att få en solid och hälsosam grund i sin framtida privatekonomi.

4 Val av sparform

Att välja en sparform som passar spararens profil, samt identifiera vilken risknivå hen är beredd att investera på är ofta avgörande. Att som förälder spara åt sina barn beror långt på vilket intresse man själv har när det gäller sparande och placering. Väsentligt att fundera över är om man är villig att sätta ner lite tid eller om man vill att det ska ske så automatiskt och smidigt som möjligt. Även andra aspekter bör beaktas i valet av sparform till förmån för barn.

Kunnandet och den egna aktiviteten angående valet av sparande och placeringar inverkar förstås också. Detta hänger självklart samman med intresset, om man vill lära sig och tar reda på information eller om man vill att det val man väljer ska sköta sig själv. Många människor har endera fel planerad ekonomi eller oplanerad ekonomi idag, som hänger samman med detta. Man har helt enkelt inga planer gällande sin ekonomi, man lever en månad i taget – möjligen med en plan fram till nästa vinter- eller sommarsemester, detta är en helt oplanerad ekonomi och ofta leder denna till svårigheter vid oförutsedda utgifter. Medan andra kan ha ett längre perspektiv i sin plan, men den längre finansiella planen kanske dock inte beaktar nya lagar eller globala situationer. Man har inte heller vidtagit åtgärder då till exempel aktier stigit eller sjunkit, vid ränteförändringar eller beaktat alternativa kostnader. I sådana situationer är ekonomin fel planerad. (Hultkranz & Masalin, 2004). Båda dessa scenarion påverkar sparandet till barnen, det kanske inte hittas medel att spara till förmån för barnen då ingen planering finns eller så blir man tvungen att använda medlen som sparats till förmån för barnen vid oförutsedda händelser p.g.a. fel planerad ekonomi.

Det finns många olika sparformer på marknaden idag och att välja den som lämpar sig bäst kan vara svårt, speciellt då det gäller till förmån för barn. Till att börja med kan målsättningen vara bra att identifiera; kommer kapitalet behövas för mopedkörkort eller bilkörkort? Kommer kapital behövas under studietiden eller kan det sparas för att barnet ska få en bra start i vuxenlivet? Eventuellt underlätta vid ansökan om lån och andra krediter? Helt enkelt fundera när medlen kan tänkas behövas, vilket kan kännas svårt då ingen kan sia om framtiden, men någon typ av målsättningen behöver diskuteras fram och användas som mål. (Castro, 2022).

När man satt upp ett mål, blir nästa steg att se hur mycket man kan undvara till sparande varje månad – är detta något som kan påverka valet av sparform? Även tiden är något som bör beaktas. Är barnet litet har man längre tid på sig än om barnet börjar närma sig 18 år (Castro, 2022). Att ha en regelbundenhet i sparandet är i de flesta fall en fördel, men för en småbarnsfamilj kan regelbundenheten vara omöjlig under vissa perioder. Då kan en mera sporadisk plan för sparandet löna sig och samtidigt också sänka prestationskravet som kan upplevas om sparplanen misslyckas.

I strävan att få det bästa, effektivaste och mest rättvisa sparandet till förmån för barn, finns några andra nyttiga aspekter som också borde beaktas. Att säkerställa rättvisan bland alla i syskonskaran gör att man undviker konflikter i framtiden, man behöver räkna ut så att varje barn får ungefär lika mycket. Enlig SEB:s rapport om hur svenskarna sparar till sina barn finns stora skillnader i sparandet mellan första och andra barnet, alltså behöver rättvisa och jämlikhet säkerställas. Också hållbarhetsfrågorna blir mer och mer viktiga. Att spara på ett hållbart sätt gynnar alla och som förälder kan detta vara en viktig del av valet av sparform och i vad, man investerar pengarna. (Magnusson, 2019).

För att få en mera övergripande bild av de olika sparformerna på marknaden idag följer en fördjupande beskrivning av de vanligaste formerna som lämpar sig till sparande för barn. Inflationen är enskilt beaktad i de två första sparformerna, eftersom dess påverkan är mera kännbar i dessa. I de övriga sparformerna har inflationen inte beaktats som enskild, då den inte märks av på samma sätt. Den är ändå för det mesta beaktad som en inbakad del i räntorna och avkastningarna. I beräkningarna användes en uppskattad inflation på 2%, eftersom det är Europeiska centralbankens mål på medellång sikt. (Finlands bank, 2022).

4.1 Ränta på ränta effekt

Ränta på ränta effekten kallas ibland världens åttonde underverk. Att göra investeringar i sparformer som ger ränta på ränta är de mest effektiva formerna för att få kapitalet att öka snabbare och växa mest. Ränta på ränta kallas även sammansatt ränta och betyder att du får ränta på ursprungsbeloppet som investerats, plus ränta på tidigare utbetald ränta från investeringsstarten (Gustafsson A. , 2020). Nedan följer en tabell som visar hur ränta på ränta effekten inverkar på ett investerat belopp på 1000 € med en ränta på 10 % under 10 år, förutsatt att inga uttag görs under tiden.

Tabell 1. Ränta på ränta effekten.

År	Belopp i början av året	Räntebelopp	Belopp i slutet av året
0	1 000,00 €	100,00 €	1 100,00 €
1	1 100,00 €	110,00 €	1 210,00 €
2	1 210,00 €	121,00 €	1 331,00 €
3	1 331,00 €	133,10 €	1 464,10 €
4	1 464,10 €	146,41 €	1 610,51 €
5	1 610,51 €	161,05 €	1 771,56 €
6	1 771,56 €	177,16 €	1 948,72 €
7	1 948,72 €	194,87 €	2 143,59 €
8	2 143,59 €	214,36 €	2 357,95 €
9	2 357,95 €	235,79 €	2 593,74 €
10	2 593,74 €	259,37 €	2 853,12 €

Detta ska man självklart dra nytta av då man sparar till förmån för barn, eftersom man har tiden på sin sida. Man kan förklara ränta på ränta som en snöbollseffekt, när man rullar en snöboll ett eller två varv i snön ser man ingen större effekt, men rullar man vidare blir det större och större skillnad mellan varven (Hultkranz & Masalin, 2004). Det samma händer vid en investering med ränta, den växer mer och mer för varje år, förutsatt att inga uttag görs. Sparformen blir med andra ord ackumulerande. I den fördjupande beskrivningen av sparformerna med ränta beaktas den så kallade ränta på ränta effekten.

4.2 Brukskonto

Den vanligaste sparformen som kan öppnas på en bank är brukskonto, vilket på många banker kallas enbart bankkonto, käyttötili på finska. Detta är ett konto för de vardagliga penningaffärerna och ett konto som krävs i de flesta banker för att kunna bli kund och sköta sina ärenden. Som vuxen är det till ett brukskonto man ofta styr sina förvärvsinkomster och även det man kopplar bankkort till. Brukskonton är relativt enkla att öppna för minderåriga hos de flesta banker idag. Tack vare de elektroniska tjänsterna förenklas också fullmakts-hanteringen.

När man öppnar ett brukskonto behövs nämligen alla vårdnadshavarnas underskrifter och de bör även identifieras med starka ID handlingar, så som pass eller identitetskort. Detta genom att besöka banken eller använda fullmakter. Används den elektroniska formen behövs inget besök på banken, då vårdnadshavaren identifierat sig genom elektronisk identifiering, använder man däremot pappersblankett krävs ett besök på banken i något skede. (Andelsbanken, 2022).

För minderåriga barn är brukskonto avgiftsfritt i alla större banker i Finland. Den vanligaste åldern för när avgifter börjar uppbäras är 26 år (Vertaa Ensin, 2022). Många anser att detta är det mest vettiga alternativet att spara barns tillgångar på och känns som den mest trygga formen av sparande till förmån för barn då riskerna är låga eller näst intill obefintliga. I längden är ett vanligt bankkonto inte det bästa alternativet, då det sällan betalas någon ränta på kapitalet, men valfriheten är det som lockar. Att kunna lyfta och sätta in pengar är något som de flesta anser som en stor fördel (Lindqvist, 2020). Den fördelen kan snabbt bli en nackdel, då du enkelt kan lyfta pengarna och på så sätt förbruka besparingarna. Steget kan dock vara längre ifall kontot står i barnets namn och man som förälder vet att en del av pengarna kommer från någon annan. Sedan bör man komma ihåg att brukskontot tillfaller barnet så fort det fyllt 18 år och tillgångarna kan användas fritt, här kommer alltså den ekonomiska fostran in i bilden, förbrukar den unga vuxna hejvilt sina tillgångar eller klarar hen av att hantera dem?

Vad många inte heller räknar med vid sparande på ett vanligt bankkonto, utan avkastning, är inflationen. Då man under en längre tid sparar medel på detta sätt minskar värdet på pengarna över tid, speciellt märkbart är detta om inga regelbundna insättningar görs (Hultkranz & Masalin, 2004). Det som bör tilläggas är att dagsläget innebär en ännu högre inflation än den målränta på 2 % som Europeiska centralbanken räknar med, och ingen vet hur länge dagens nivå håller i sig. Ifall vi har en inflation likt dagens omkring 5–6 % under flera år av sparandetiden, påverkar det förstås kapitalet i ännu högre grad. (Schauman, 2022).

Den riskfria sparformen som brukskontot innebär, blir även den riskfylld i längden, i det fördolda. När man börjar spara till ett litet barn och har en tidsplan på nästan 18 år är, i många fall, en alltför försiktig strategi och även ränta-på-ränta effekten uteblir (Magnusson, 2019). Nedan följer en graf som visar utvecklingen för ett sparande på brukskonto. Grafen är baserad på en månatlig insättning på 50 € i 18 år, där en inflation på 2% per år är medräknad. Den sparade summan efter 18 år är totalt 10 799,64 €.

Figur 1. Utvecklingen på ett bankkonto.

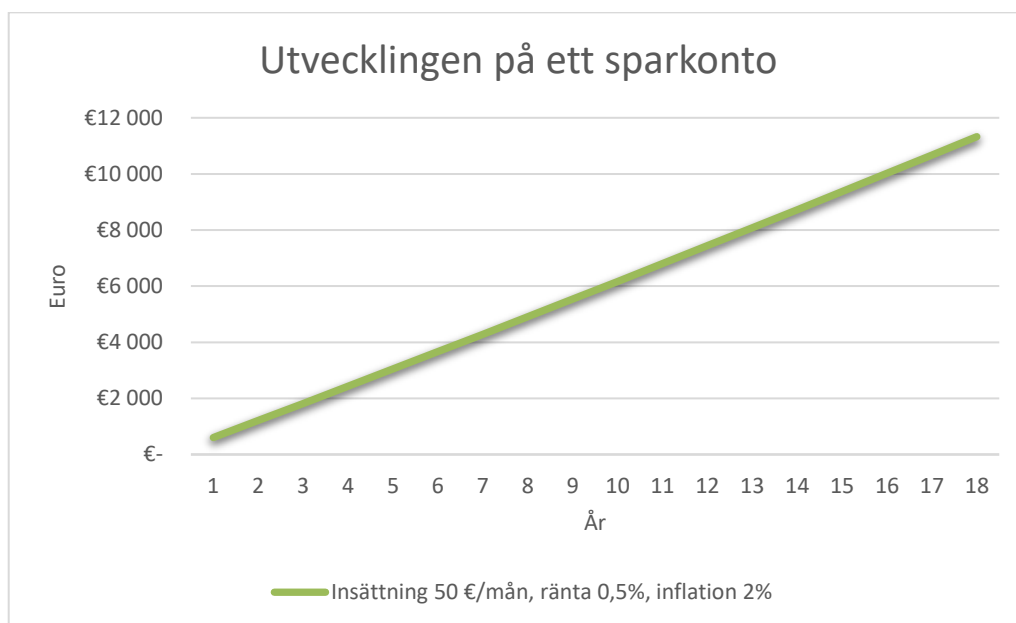
4.3 Fortlöpande räntekonto, sparkonto eller tillväxträntekonto

Denna typ av sparform har många olika namn, men innebörden är ofta den samma. Hos de flesta banker har denna typ av konton begränsade kostnadsfria uttag för att uppmuntra ett sparande under längre tid. Räntorna på denna typ av konto är också högre än på vanliga bankkonton, tyvärr har ränteläget inte varit på kontoägarnas sida de senaste åren, men tanken är att dessa konton ska ge en liten avkastning på det sparade kapitalet.

Är man kund hos till exempel OP gruppen har dessa konton också en annan fördel om man öppnar dem till barnen. Bli alla i familjen ägarkund samlar man bonus för det kapital som finns på varje familjemedlems sparkonto, vilket sedan kan styras till en familjeenhet och bonusen används då till förmån för serviceavgifter på hela familjens tjänster hos banken. Har man dessutom försäkringar hos Pohjola, används bonusen också som förmån på försäkringsfakturorna. På detta sätt har man även nytta av kapitalet som man sparar till barnen. (Andelsbanken, 2022).

Sparkontot fungerar hos de flesta banker på samma sätt som brukskontot då man öppnar det till barn. Vårdnadshavarnas samtycke behövs vid öppnandet och kontot tillfaller barnet då det fyllt 18 år. Den största skillnaden mellan bruks- och sparkonto är att sparkontot ofta har begränsningar då det gäller uttag. På till exempel Andelsbankens sparkonton kan man göra uttag endast fyra gånger per år, då dessa uttag förbrukats uppbärs en serviceavgift vid varje enskilt uttag.

Som tidigare nämnt har ränteläget inte varit till spararnas fördel de senaste åren. På marknaden hittas för tillfället Svea Banks sparkonto som ger en årlig ränta på 0,5% till nya kunder (Svea Bank, 2022). Räkna man med denna ränta, 50 € insättning/månad under 18 års tid, ränta på ränta effekten och en inflation på 2% blir summan 11 327,45 €, vilket är 527,81 € mer än på ett vanligt bankkonto.

Figur 2. Utvecklingen på ett sparkonto med 0,5% ränta.

4.4 Fonder

En fond består av värdepapper så som aktier eller ränteinstrument. Fonderna kan hanteras av portföljförvaltare som investerar och placerar enligt fondens investeringspolicy och kallas då aktivt förvaltade fonder. Idag har nästan alla banker sina egna fonder som de erbjuder och på marknaden finns otaliga fonder att investera i. (Sijoittaja.fi, 2018).

Fonder är den mest populära sparformen eftersom de många gånger är enkla att hantera. Vid fondsparande kan man själv välja vilken typ av värdepapper man vill satsa på, samt bestämma utifrån den risknivå man är beredd att ta. Den lägsta risken på sparandet har man genom räntefonder, men då får man också räkna med lägre avkastning. Är man beredd att ta mera risker och vet att sparandet sker under längre tid kan blandfonder vara ett alternativ. Där investerar man i både aktier och räntebärande värdepapper. Är det däremot höga avkastningar man är ute efter, kan aktiefonder vara intressanta.

4.4.1 Passiva fonder och aktivt förvaltade fonder

Fonderna kan vara både passiva fonder och aktivt förvaltade fonder. De aktivt förvaltade har ofta en dyrare avgift som bör tas hänsyn till (Lindqvist, 2020). För att kunna handla fonder behöver barnet ha ett värdeandelskonto. Detta kan öppnas på olika kanaler idag, inte enbart banken som tidigare. Idag finns bland annat den nordiska digitala plattformen Nordnet, som erbjuder värdeandelskonton och lätt tillgänglig information om placeringar och investeringar till ett mycket förmånligt pris. (Nordnet, 2022).

Ett enkelt sätt att hitta fonder är att ta kontakt med sin bank och höra vad de erbjuder. De flesta banker har också mycket information på sina hemsidor och man kan enkelt starta ett fondsparande så fort barnet har ett brukskonto och man inlett avtal om sparande och placering med banken. Bankerna har många alternativ och kan ge goda rekommendationer utifrån de värderingar placeraren har. De hjälper också till med att identifiera fondalternativ utifrån de risker man som förälder är beredd att ta.

4.4.2 Indexfonder och hedgefonder

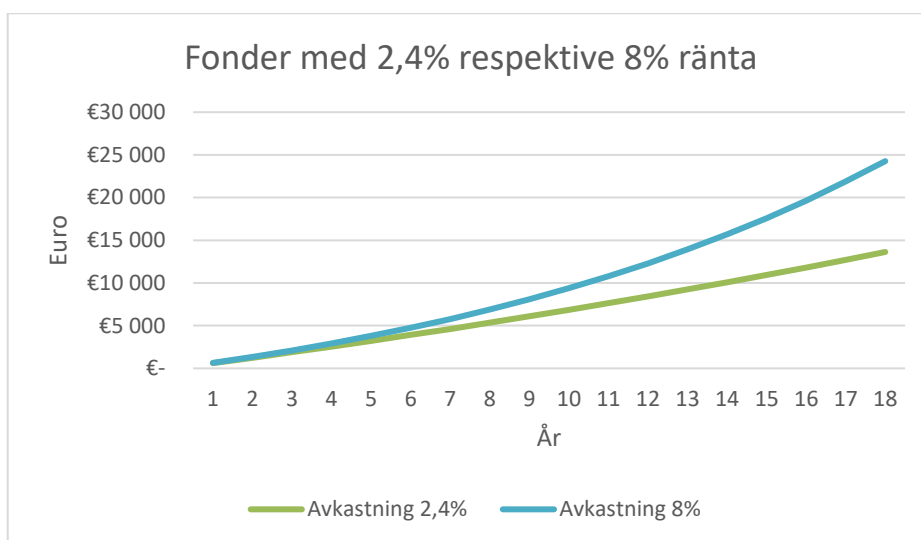
Förutom de fonder som redan beskrivits finns också indexfonder och hedgefonder, även pensionsfonder finns men dessa är sällan något alternativ då det handlar om sparande till barn. Indexfonder är s.k. passiva fonder med olika sorter av värdepapper, som strävar till att följa värdeutvecklingen enligt ett specifikt marknadsindex så som olika börsindex för aktier. Som en av världens framgångsrikaste investerare Warren Buffett hävdar; att man genom att investera i indexfonder till och med kan överträffa de flesta investeringsproffsen. (Gustafsson A. , 2022).

Aspekter man kan ta hänsyn till vid val av indexfonder är deras avgifter. Man kan med fördel välja fonder med låga avgifter och man kan hitta indexfonder med så låg som 0–0,3 % årsavgift. Att bygga en portfölj bestående av minst fyra fonder hjälper till att diversifiera och sprida riskerna. Fördel får man även om man väljer fonder med exponering mot olika index och på så sätt få en spridd geografisk exponering. Att välja en global indexfond, en europeisk indexfond, en nordisk indexfond och till exempel en indexfond med exponering mot tillväxtmarknader är en väl diversifierad portfölj som kan ge en ypperlig avkastning över tid. (Gustafsson A. , 2022).

Att placera i hedgefonder blir mer och mer vanligt. Dessa fonder har för avsikt att minska eller helt försöka eliminera risken för att förlora pengar vid marknadskonjunkturer, målet är att den aldrig ska minska i värde. De kallas ofta för specialfonder, eftersom man inte kan klassificera hedgefonderna som varken aktie-, index- eller räntefonder, då de oftast består av en salig blandning. Placeringsreglerna är friare, fonden kan ha vilken strategi som helst och placeringar i vilka tillgångar som helst. Över lag kan hedgefonder vara dyrare, men man kan hitta förmånliga och relativt riskfria hedgefonder också (Avanza, 2016). Å andra sidan finns även fällor bland hedgefonderna, då en del av dessa kan belåna placeringskapitalet. Vilket innebär att om fonden går i konkurs kan placeraren förlora hela sitt kapital. Därför är det bra att ta reda på mycket om hedgefonden innan man investerar i den (Hultkranz & Masalin, 2004). Ett exempel på en pålitlig hedgefond som är populär bland Nordnets kunder är Amundi Fds Multi-Strat GR A EUR C. Denna hedgefond har under de senaste tio åren haft en avkastning på 47,44% och en årlig avgift på 1,55%. Hos Nordnet kan denna kopplas till ett månadssparande som gör det enkelt att få i gång ett regelbundet sparande. Morningstar har värderat hedgefonden till fem av fem och risken bedöms vara fem av sju, vilket är ett bra betyg och kan vara en intressant hedgefond för en långtidssparare (Nordnet, 2022).

4.4.3 Fondernas förväntade avkastningar

Vid sparande till förmån för barn kan man bra satsa på långräntefonder eller andra fonder som lämpar sig för ett längre sparande, så som indexfonder eller andra aktivt förvaltade fonder. Att sätta till en hedgefond eller indexfond i barnets portfölj gör att man snabbt får en väl diversifierad lösning och om man tittar på den historiska utvecklingen av dessa fonder kan även avkastningen bli god. Man hittar billiga, väl diversifierade och enligt den riskgrad man är villig att ta på många olika banker, försäkringsbolag och digitala plattformar som tillhandahåller inköp och försäljning av värdepapper. Grafen nedan illustrerar två olika alternativ; första alternativet är räknat på en långräntefond där den historiska avkastningen ligger på 2,4%, alltså en fond med en väldigt låg risk som ger lägre avkastning. Det andra alternativet är en diversifierad fondportfölj med en genomsnittlig årlig avkastning på 8%, vilket är relativt vanligt bland fonder med medelhög risk. Eftersom de flesta fonder på marknaden för privatpersoner idag är ackumulerande, baseras uträkningen på detta fenomen. Efter 18 år med placeringar i dessa former och en insättning på 50 €/månad kan vi förvänta oss ett värde på placeringarna om 13 631,89 € respektive 24 267,76 €.

Figur 3. Lågriskfond respektive medelhögriskfond med olika avkastning.

4.5 Aktier

En aktie är enkelt förklarad en ägarandel i ett aktiebolag. För att kunna köpa aktier behöver de vara noterade på börsen eller på en handelsplattform. Man kan också äga aktier i privata bolag, men detta är sällan något alternativ vid sparande till barn, alltså ligger fokus på börsnoterade företagsaktier i detta arbete.

Aktier är den placeringsform som genom tiderna gett den bästa avkastningen. Det är också den form som är mest volatil och har med jämna mellanrum rasat i värde, för att sedan igen stiga till nya rekordnivåer. Långsiktigt har aktier avkastat 10–13% per år innan inflation, dvs. 7–9% efter att inflationen räknats bort, vilket är en bra avkastning på lång tid. Att placera i aktier kan göras på tre olika sätt; att självständigt köpa och sälja via värdeandelskontot, genom aktiefonder eller med hjälp av en kapitalförvaltningsaktieportfölj. Det första alternativet kräver en hel del kunskaper och aktivitet av placeraren, medan de två andra alternativen är lite enklare, om än dyrare, då förvaltarna ofta uppbär avgifter. (Hultkranz & Masalin, 2004).

Eftersom aktier är en andel av ett företag är man berättigad till dividend, en avkastning som betalas ut till ägarna i slutet av bokslutsperioden om företaget gått med vinst. En annan möjlighet att få vinst på sina aktier är om andra placerare tror på företagets framtid och det finns möjligheter till större dividendutbetalningar. I detta fall kan aktiens marknadsvärde stiga och i enlighet med lagen om utbud och efterfrågan drivs priset upp och aktien blir mer värd. (Hultkranz & Masalin, 2004).

4.5.1 Risker vid aktiehandel

Att investera i aktier innebär alltid en risk. Man kan förlora hela kapitalet i värsta fall, men det vanligaste är att bara delar av det investerade kapitalet förloras. För att förlora alla pengar innebär en prislöslust på de köpta aktierna eller att bolaget går i konkurs. Den enskilda aktiens värde rör sig varje dag, både upp och ner, men vid en lång tidshorisont påverkar inte de dagliga svängarna den slutliga avkastningen. För detta krävs dock att man byggt upp en stabil portfölj, vilket kräver kunnande, intresse och aktivitet. (Nordnet, 2022).

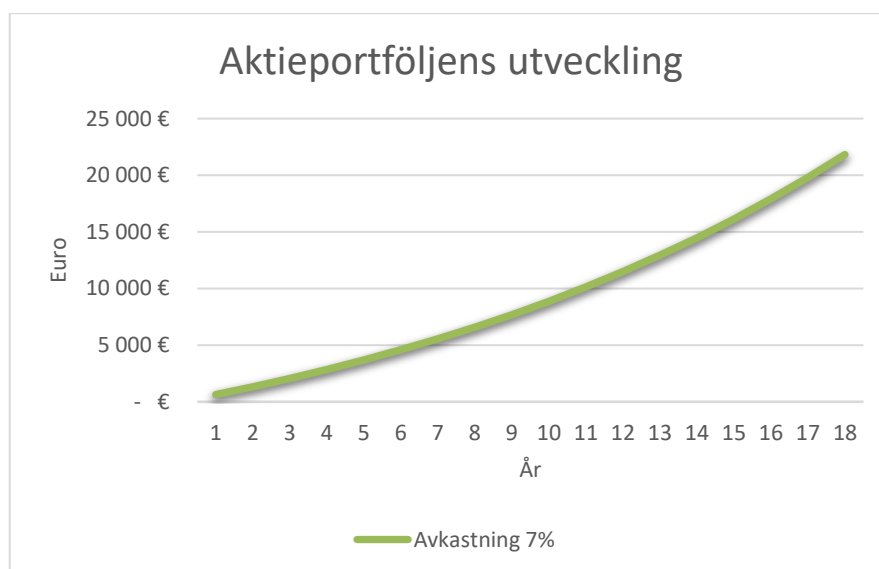
Vad gäller placering i aktier till förmån för barn, har man ofta tiden på sin sida. Det rekommenderade tidsperspektivet är minst fem år, men gärna upp emot tio år. Samtidigt bör man också komma ihåg att endast investera pengar man har råd att förlora, då bolag kan gå i konkurs. Många aktiegurur rekommenderar att man kryddar sin portfölj med aktier, just på grund av den höga avkastningen och dividenderna, men att man placerar max 10–20% av kapitalet i aktier (Hultkranz & Masalin, 2004). Är man aktiv och sätter ner lite tid och energi kan man med tiden bygga en relativt stor förmögenhet till sitt barn genom att köpa och sälja då man anser att det behövs, samt återinvestera utdelningarna och dra maximal nytta av ränta på ränta effekten.

4.5.2 Aktiesparkonto

Aktiesparkontot, som nämndes redan i kapitel två, är ett ypperligt alternativ då man sparar till förmån för barn. Insättningsgränsen är i dag 50 000 € i Finland, man kan sätta in allt på en gång eller uppdelat i mindre insättningar. Värdet på kontot har dock ingen övre gräns. Vid användningen av ett aktiesparkonto betalas ingen skatt vid aktieaffärer och utdelningarna är skattefria. Först då man lyfter pengar från kontot betalar man skatt. Medlen indelas då i kapital och avkastning, vilket innebär att kapitalet är skattefritt medan avkastningen blir skattepliktig inkomst. En viktig påminnelse är att man kan inneha enbart ett aktiesparkonto per person, vilket kan vara bra att veta om man är flera som placerar åt samma barn (Skatteförvaltningen, 2022). Vill andra än vårdnadshavare placera till förmån för barn behövs föräldrars samtycke och förfarandet är inte så smidigt som det var för några år sedan.

4.5.3 Aktiers förväntade avkastning

Den långsiktiga historiska avkastningen har legat på ca. 10% per år, räknat på de senaste 90 åren, detta är inklusive utdelningar. Det är dock mera vanligt att man räknar med omkring 7% avkastning på en aktieportfölj, vilket grafen nedan är baserad på. Vi antar att man återinvesterar dividenderna och gör en månatlig insättning om 50 € och ökar aktieinnehavet regelbundet, samt att tidshorisonten är 18 år. Värdet på portföljen beräknas då ligga på 21 827 €. I de flesta fall kommer dock den genomsnittliga avkastningsprocenten antagligen vara mycket högre om man är aktiv i placandet och minskar innan stora förluster sker. Att sätta upp en regel om att sälja aktier då de sjunkit i värde med 16 % har enligt experter fungerat bra. Så med aktivitet i placandet och enkla metoder kan portföljen, den dagen barnet tar över den, vara mycket mer värd än vad grafen visar.

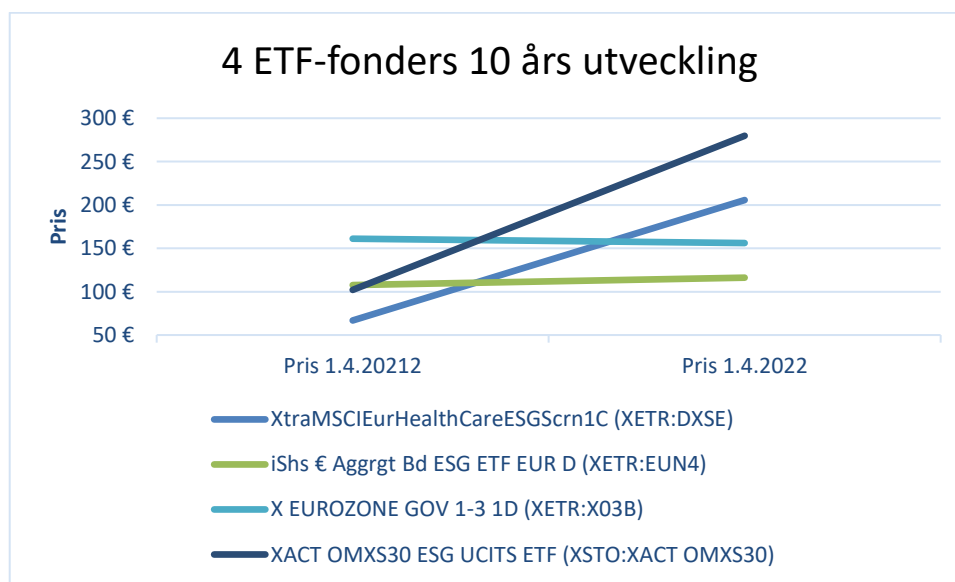
Figur 4. Aktieportföljens utveckling med en genomsnittlig avkastning på 7%.

4.6 ETF

ETF är en förkortning av Exchange Traded Fund och är en börshandlad fond som automatiskt placerar tillgångarna i olika aktier utifrån det index som fonden exponeras mot. En ETF har inga aktiva förvaltare, vilket gör den väldigt kostnadseffektiv och eftertraktad bland långsiktiga placerare då man får en spridning som minskar på riskerna. Handel med ETF-fonder görs i realtid på börserna i samma ordning som aktier och placeraren

kan sprida investeringen ytterligare inom olika områden, som till exempel geografiska spridningar, valutor, olika branscher eller råvaror. Utdelningar från ETF-fonderna sker enligt indexfondens betalningsdag och betalas en gång per år eller oftare. Det finns också många ETF-fonder som är ackumulerande, vilket innebär att utdelningen inte betalas ut, utan omplaceras inom fonden. (OP-gruppen, 2022). De ackumulerande ETF-fonderna är mycket bra alternativ för sparande till barn, då det krävs mindre aktivitet av den som förvaltar fonden åt barnet.

Man kan hitta ETF:er som är exponerade mot den globala marknaden med låga årliga kostnader, som passar bra i en portfölj till förmån för barn. ETF:er har funnits sedan 1990, då de introducerades på den kanadensiska börsen, men den mest kända är SPDR S&P 500 ETF som lanserades 1993 på den amerikanska aktiemarknaden (Sijoittaja.fi, 2022). För att göra en rättvisande bild av investering i en ETF-fond visar grafen utvecklingen för fyra olika ETF:er under en tio års period, dvs. avslutningspris den 1.4.2012 jämfört med avslutningspriset den 1.4.2022. ETF-fonderna jag valt att presentera och jämföra har relativt billiga årsavgifter med ett BETA tal som ligger runt 1, vilket visar på stabila alternativ. Samtidigt vill jag påminna att dessa ETF-fonder inte är köprekommendationer, utan fungerar enbart som jämförelse.

Figur 5. Fyra ETF-fonders utveckling under 10 år.

Inköpspriset varierar lite mellan de fyra ETF-fonderna. Detta är en engångssumma som läggs ut per ETF, sedan är insättningen i ETF-fonderna valfria. Att köpa flera på en gång är förstås också att föredra, då detta ger bättre förutsättningar och avkastning. De två alternativen med störst procentuell utveckling är båda ackumulerande aktie ETF:er och är även hållbara alternativ. ETF-fonden med ticker namnet EUN4 har gjort en försiktig utveckling, men på sikt ger den en god avkastning. För att förtydliga risken man tar med ETF-fonder har jag i jämförelsen också tagit med ett alternativ som minskat i värde under tio års tid. Tabellen nedan ger en bättre bild av ETF-fonderna och innehåller respektive avslutningspriser, samt den procentuella utvecklingen och deras årliga avgift.

Tabell 2. ETF-fondernas avslutningspris 2012 resp. 2022 och deras procentuella utveckling.

ETF namn (ticker)	Pris 1.4.2012	Pris 1.4.2022	10 års- utveckling	Årlig avgift
XtraMSCIEurHealthCareESGScrn1C (XETR: DXSE)	66,78 €	205,60 €	209,22 %	0,20 %
iShs € Aggrgt Bd ESG ETF EUR D (XETR: EUN4)	107,59 €	116,14 €	8,79 %	0,16 %
X EUROZONE GOV 1-3 1D (XETR: X03B)	161,08 €	156,06 €	-2,77 %	0,15 %
XACT OMXS30 ESG UCITS ETF (XSTO: XACT OMXS30)	102,05 €	279,75 €	177,12 %	0,10 %

4.7 Placeringsförsäkring

Denna typ av sparande kan ha olika namn beroende på var man kommer i kontakt med dem och de erbjuds förutom på banker, även hos försäkringsbolag. Denna sparform kan även kallas fondförsäkring, livförsäkring, sparlivförsäkring eller placeringsförsäkring, deras gemensamma nämnare är att de alla är ett sparande via en försäkring och är verkligt långsiktiga placeringslösningar. Denna typ av sparande lämpar sig ypperligt till placerare vars mål är att spara för nästa generation, samt anser att arvsplanering är en sak man vill satsa på. Skattefördelarna är också något som lockar sparare och den låga risken gör att många vågar börja spara i placeringsförsäkringar. (Hultkranz & Masalin, 2004).

Att spara i en placeringsförsäkring är ett bra alternativ om man vill kontrollera tillgångarna själv och tidsperspektivet är verkligt långt. Att spara i försäkringar betyder många gånger att man tecknar den i sitt eget namn och barnet är förmånstagare till försäkringen. Förmånstagaren lyfter pengarna som gåva vid avtalad tidpunkt eller vid ägarens bortgång.

Varje försäkring kan även ha flera barn som förmånstagare. I likhet med tidigare nämnda aktiesparkonto beskattas inte intäkterna vid byten i fondförsäkringen, utan beskattningen sker vid uttag. (Andelsbanken, 2022).

Historiskt sett har den totala räntan på placeringsförsäkringarna legat på en årlig ränta om 5,5–7,5%, men bör påpekas att inga avgifter eller andra kostnader dragits av på den räntan. Sedan är det också bra att vara medveten om eventuella sanktionskostnader eller återköpskostnader om man behöver lyfta kapitalet i förväg och att förvaltningskostnaderna ofta ligger på runt 2% per år. Staten garanterar sällan pengarna du placerat i försäkringen om till exempel försäkringsbolaget skulle gå i konkurs (Hultkranz & Masalin, 2004). Grafen nedan visar en månatlig insättning om 50 €, i 18 år med räntan 4% och en ackumulerande placeringsförsäkring. Valet för räntan är medeltalet av den historiska räntan minus fondförvaltaravgiften på 2%. Värdet på placeringsförsäkringen efter 18 år beräknas vara 16 002,73 €.

Figur 6. Ackumulerande placeringsförsäkring med en avkastning på 4%.

4.8 Andra typer av sparformer

Utöver de redan presenterade sparformerna finns flera andra, men mindre kända, därför kommer de nämnas enbart i korthet. Flera av dessa är också sparformer som kräver lite mera engagemang, tid och kunskap. Även förfarandet runt dessa sparformer är mer invecklat och kräver många gånger större insatser.

4.8.1 Andel i bostad

Den av dessa som kanske de flesta känner till är att äga en bostad eller andel i bostad och detta kan även överlåtas till barn. Det man behöver tänka på vid överlåtelse eller köp av bostad i barns namn, är att magistraten bör involveras och utförandet vid till exempel köp lyder under lagen om förmyndarverksamhet. Det är dock fullt möjligt att ett barn äger en bostad eller är delägare i aktielägenhet (Hänninen, 2017). En annan sparform relaterat till bostäder är BSP-kontot, ett sparkonto som personer fyllda 15 år får öppna och påbörja sparandet till sin första bostad. Insättningskravet är minst 150 € och max 3000 € per kvartal. För en tonåring kan detta vara en intressant sparform, då det verkligen gynnar barnets framtid. Att samtidigt få ta ansvar över sitt eget sparande och lära sig mera om ekonomi är hälsosamt och lärorikt.

4.8.2 Obligationer

En annan sparform som är värd att lyftas fram är obligationer, som också kallas masskuldebrevslån. Till exempel kan staten, kommunen, större företag eller liknande låna pengar av placerare för att finansiera delar av sin verksamhet. Riskerna är ofta minimala, då obligationer har kapitalgaranti, detta innebär att man alltid får pengarna tillbaka då tiden löpt ut. I allmänhet är tiden minst tre år och den årliga räntan är förutbestämd då placeringen görs, dock är räntorna ofta låga och de mera eftertraktade obligationerna är svåråtkomliga. Fördelar som finns är de låga kostnaderna och att placeringen inte ingår vid förmögenhetsbeskattningen, dock dras källskatt varje år. Obligationer kan inte heller köpas eller säljas lika fritt som till exempel aktier, och nettoavkastningen blir många gånger negativ p.g.a. inflationen och källskatten. För finländska privatplacerare är obligationer som enskilda placeringsobjekt relativt impopulära. Obligationer tenderar ingå i fonder och försäkringar så de indirekta placeringarna är procentuellt sett ganska hög bland privatplacerarna. (Hultkranz & Masalin, 2004). Eftersom de ofta ingår i fonder är det bra att veta vad obligationer är och vid sparande till förmån för barn är de ett tacksamt alternativ då man ofta har tiden på sin sida.

4.8.3 Optioner och warranter

Är man en ivrig placerare och investerare finns många intressanta lösningar på marknaden. Man kan till exempel använda sig av optioner eller warranter för att försöka maximera avkastningen och dra nytta av hävstångseffekten. Vidare har vi kryptovalutorna som kommit in på marknaden under de senaste 20 åren och väckt ett stort intresse, speciellt bland unga (Nordnet, 2022). Medan de äldre formerna av investering ännu hänger med, så som konst, antikviteter, smycken och andra råvaror. Att samla på frimärken och mynt är något som man kan lära barnen också, då detta kan bli en värdefull samling senare i livet, som har ett värde och kan generera kapital (Hultkranz & Masalin, 2004).

Den sparform som passar bäst och lämpar sig för sparande till barn beror långt på vilka kriterier man har på sparformen. Vilken är insatsen som kan avvaras, vilka är förutsättningarna, vad är målet med sparandet och hur mycket kunskap besitter man som vårdnadshavare – detta är frågor som behöver få svar vid val av sparform.

5 Diversifiering

En av de viktigaste sakerna att tänka på vid ett långsiktigt sparande, om man vill lyckas riktigt bra, är att man diversifierar kapitalet. Uttrycket "lägg inte alla ägg i samma korg" är vanligt förekommande i investeringsvärlden och beskriver en vettig strategi väl. Att med jämna mellanrum allokera sina resurser på olika områden kan leda till en högre avkastning långsiktigt, samtidigt som man minskar risken och sänker sparandets volatilitet. Därför anser jag att en fördjupning i ämnet behövs, främst vad gäller placeringar på börsen.

Det är mycket vanligt att man som aktieägare enbart äger aktier i ett eller ett fåtal bolag, vilket kan få negativa konsekvenser på det sparade kapitalet. Risken slipper man inte ifrån, om man placerar pengar på börsen, men de mera onödiga riskerna kan man försöka undvika så långt det går. Det finns i huvudsak två olika risker med att spara i aktier; bolagsrisk och marknadsrisk. (Samuelsson, 2022).

Bolagsrisken uppkommer när man äger aktier i ett bolag som får finansiella problem. Dessa risker kan uppkomma om ett bolag lider av dålig likviditet eller kreditvärdighet, får problem med leverantörer eller drabbas av någon typ av skandal. Alla dessa scenarion skadar

bolaget ekonomiskt vilket ofta leder till försämrade resultat på börsen. Bolagsrisken kan också vara branschspecifik, vilket innebär att något externt påverkar en hel bransch. Till exempel har Coronapandemin drabbat modebranschen hårt med uteblivet behov av kläder och leveransproblem.

Marknadsrisken däremot, gäller hela börsen i sig. Marknaden kan drabbas av borskrasch eller gå in i en lång period av lågkonjunktur och får hämmande effekter på utvecklingen. Alla världens börser hänger samman vad gäller utvecklingen, men det finns exempel genom historien där enskilda börser har drabbats värre än andra. Valutakurser, politik och ränteläge är andra aspekter som påverkar marknaden och på så vis även aktiernas och fondernas värde. (Samuelsson, 2022).

För att sprida risker och på så sätt också minska dem, behöver man satsa på en diversifierad portfölj. Då man sparar i aktier till förmån för barn på lång sikt kan det upplevas som mera säkert att satsa i stora, solida bolag som är välkända på marknaden och har rykte om sig att vara ekonomiskt stabila. Då är man inte lika bunden till att hålla sig aktiv och engagerad, eftersom risken är mindre med sådana bolag. I Aktiespararnas gyllene regel som behandlar riskkontroll rekommenderas en portfölj som innehåller placeringar i 5–6 olika branscher, fördelade inom både tillväxtbolag, värdebolag och utdelningsaktier. Bolagens storlek bör också tas hänsyn till. En väl diversifierad portfölj innehåller både stora, medelstora och små företag (Steiner, 2006). När man hittat 5–6 intressanta branscher kan man fortsätta fördela aktieinnehavet mellan 12–15 olika bolag, inom de valda branscherna. Antalet aktier inom de olika bolagen är tumregeln att äga 12–15 aktier per bolag, men 20 och mer är inget ovanligt. Huvudsaken är att aktieinnehavet är, procentuellt eller enligt antal, jämnt fördelat i de olika bolagen (Samuelsson, 2022). Diversifierar man portföljen enligt dessa principer kan man enkelt klara de flesta svängningar på börsen och dra nytta av de olika cyklerna som marknaden befinner sig i. Utländska bolag är också bra att ta in i portföljen då exponeringen mot olika börsmarknader kan minska risken ytterligare (Steiner, 2006). Förutom att diversifiera sitt aktieinnehav, lönar det sig att också placera i andra instrument, som till exempel råvaror, räntefonder eller ETF-fonder. Dessa innehav minskar risken och motverkar värdeminskning i portföljen. Har man investerat kapital i till exempel guld kan man sälja en del om marknaden sjunker rejält och placera i aktier i stället, om man historiskt sett kan köpa aktierna till ett lägre pris. Enligt Warren Buffet, den berömde mångmiljardären, är indexfonder perfekta investeringsinstrument för småsparare och

oerfarna. Då får man en väl diversifierad portfölj snabbt, men vill man slå index och hålla kontrollen över sparandet är det aktier man ska satsa på (Samuelsson, 2022).

6 Låt tiden göra arbetet

Det som barn har mycket av är tid, bara man som vårdnadshavare tar tjuren vid hornen och påbörjar sparandet. Att låta tiden göra arbetet är en målsättning som bör finnas med i de placeringar man gör och en strävan till ränta på ränta effekt bör finnas med i strategin. Ett uttjatat citat som ofta relateras till placering är; att sitta lugnt i båten trots stormande hav. Detta belyser verkligen handlandet i ett mera långsiktigt sparande, att placera kapital och sedan låta det vara trots konjunktursvängningar och oro i världen.

Ett annat sätt att minska risken är att ständigt investera, att hålla en regelbundenhet. Genom att spara till exempel 50 € per månad och investera pengarna med jämna mellanrum, får man något som kallas "Dollar Cost Averaging." Det betyder att du får en fördel i att handla med jämna mellanrum i stället för att försöka pricka in köpen vid börsnedgång eller då en specifik aktie är billigare (Samuelsson, 2022). När man sedan har ett diversifierat innehav i olika planeringsinstrument, som passar de målsättningar och värderingar man har, sitter man lugnt i båten och låter tiden göra jobbet. Under samma tid försöker vi uppfostra barnen till att bli sparsamma och medvetna individer.

7 Empirisk undersökning

Kapitlet och dess underrubriker för den empiriska delen innehåller beskrivning av undersökningens metod och tillvägagångssätt. Följt av en presentation på datainsamlingen, samt analys av denna. Syftet med arbetet var att ta reda på vad föräldrar anser om sparande till barn och se hur vanligt det är med olika sparformer vid ett sparande till förmån för barn. För att få svar på examensarbetets huvudsakliga syfte krävdes en kvantitativ forskningsmetod och det mest lämpliga tillvägagångssättet var en enkät.

7.1 Kvantitativ forskning

Vid forskning kan flera olika metoder användas. De två huvudsakliga metoderna inom forskning är kvantitativ och kvalitativ. Båda metoderna sker utifrån en stegvis process, de båda processerna skiljer sig lite mellan metoderna. Forskningsprocessen började med teorikapitlet, följt av undersökningsdesignen. För denna forskning ansåg jag den kvantitativa metodiken vara den mest passande, utifrån de frågeställningar jag hade. Inom den kvantitativa metodiken finns olika tillvägagångssätt för att samla data. De vanliga metoderna är experiment, systematiska observationer och frågeformulär. (Bryman & Bell, 2017).

Den kvantitativa forskningsmetoden betonar kvantifiering av datainsamling och -analys, vilket ger ett deduktivt synsätt då det gäller teorin och den praktiska forskningen. Eftersom den kvantitativa forskningsmetoden är frågeformulär har den sociala verkligheten en viktig plats, vilket måste beaktas, men svaren analyseras utifrån en yttre och objektiv verklighet. Valet av plats och respondenter är nästa steg i processen. Fallet i denna kvantitativa forskning innebar att hitta en speciell plats för att få en spridning och samtidigt hitta respondenter i relevanta livssituationer. (Bryman & Bell, 2017).

Processen fortsätter med tillämpning av forskningsinstrumenten för att samla data. Metoden föll på enkätundersökningsmetoden. Då svar erhöles börjar bearbetningen av data och analys av svaren, vilka i detta fall utmynnar i numeriska data. De numeriska slutsatserna ger ett förståeligt resultat och en klar bild av respondenternas svar. Som sista steg i processen återstår formuleringen av resultatet. (Bryman & Bell, 2017).

7.2 Enkät

En enkät består av frågor och olika typer av svarsalternativ. Enkäter skickas vanligen till respondenterna per post eller i elektronisk form. För att respondenterna skall kunna svara på ett sanningsenligt sätt behöver frågornas utformning vara enkla och lätta att förstå, samtidigt som tolkningsfrågor bör undvikas (Bryman & Bell, 2017). I denna undersökning valde jag enkät i elektronisk form för att det är billigare och för att snabbt få in svar. För att ta hänsyn till den etiska aspekten svarar alla anonymt på enkäten och de personliga frågorna är inte obligatoriska. Risken för att ställa frågor som missförstås finns, särskilt då de söker svar på ett specifikt ämne. I utformningen av enkätfrågorna har jag försökt

använda ett enkelt språk, dock med undantag för vissa svarsalternativ som hänvisar till ämnet. Dessa svarsalternativ kan vara obekanta för personer som inte är insatta i ämnet, vilket är meningen för att kunna kontrollera kunskapen hos respondenterna.

I enkäten gällande sparande till förmån för barn har de flesta frågorna flervalsalternativ. Fem av frågorna har det öppna svarsalternativet "annat." Svarsalternativet lades till då frågans formulering krävde detta. Enkätens sista fråga är inte obligatorisk och är den enda i enkäten där respondenten kan svara enbart med fritt formulerad text. Frågorna är utformade i enlighet med arbetets frågeställningar för att få relevanta data. Enkäten fanns tillgänglig på svenska, finska och engelska för att språkkunskaperna inte skulle vara ett hinder för respondenterna.

7.3 Reliabilitet och validitet

För att upprätta en bedömningsbar undersökning behöver forskningsdesignen utgå från olika referensramar som rör datainsamlingen och -analysen. Två av kriterierna som kommer väl till pass vid detta arbetes undersökningsmetod är reliabilitet och validitet, speciellt vad gäller undersökningens kvalitet.

För att uppnå ett reliabelt resultat krävs att undersökningen kan ge samma svar under upprepade försök. Svaren kan påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga omständigheter. I ställningstagandet om ett mått är reliabelt är tre faktorer inblandade; stabilitet, intern reliabilitet och internbedömarreliabilitet (Bryman & Bell, 2017). I denna forskning har stabilitet en stor betydelse för pålitligheten. Stabiliteten i undersökningen kan påverkas ifall enkäten upprepas med långt mellanrum, i detta fall kan det bero på den nationella eller den privata ekonomin, samt trender. Samma respondent kanske svarar på olika sätt ifall de vid nästa frågetillfälle har exempelvis hunnit öppna sparande till förmån för barn. Även internbedömarreliabiliteten kan påpekas då enkätens sista fråga är en öppen fråga.

Validiteten mäter ifall forskningens undersökning ger relevanta data för de frågor skribenten söker svar. Validitet kan delas in i underkategorierna; begreppsvaliditet, ytvaliditet, samtidig validitet, prediktiv validitet och konvergent validitet (Bryman & Bell, 2017). Denna undersökning berörs av begreppsvaliditet – mäts det som avses? En annan validitet är samtidig validitet, som kan påverkas då kunskap om sparande hos föräldrar valideras med måttet på befintliga sparformer till förmån för barn.

7.4 Respondenterna

För att rikta mig till en så aktuell målgrupp som möjligt och få snabba, men valida svar, delades enkäten på sociala medier. Den främsta platsen för delningen blev således Facebook gruppen "Mammor och gravida i Österbotten" som är en privat grupp med ca. 3770 medlemmar, gruppen är seriös, med aktiva administratörer och relaterar till just föräldraskap och graviditet. Enkäten delades också på min personliga Facebook sida, med tillstånd att dela den vidare.

Responsen på enkäten var mycket god, den inbringade totalt 181 svar, som alla kan användas. Respondenterna bestod till största del av föräldrar och främst mammor bosatta i Österbotten, endast 1,6% bor utanför Österbotten. Hela 96,1 % av respondenterna har barn vilket ger en hög validitet. En ännu högre validitet kunde ha uppnåtts om fler män hade svarat på enkäten.

7.5 Utförande av undersökningen

Intentionen med enkäten är att få en bild av respondenternas förhållande till och funderingar angående sparande till förmån för barn. Jag har försökt ställa frågorna på ett enkelt sätt, men också ett sätt som i resultatet visar hur förståelsen ter sig angående olika begrepp inom placeringar och investeringar bland respondenterna. Detta för att svaren ska bli så valida och reliabla som möjligt. Enkäten består av totalt 14 frågor, men frågornas antal varierar beroende på respondentens svar. För den som redan har ett sparande till förmån för barn är frågornas antal 13. För den som inte har ett sparande ännu, men funderar på att börja spara, gäller tolv frågor. Respondenter med barn, utan sparande och som inte har funderat på saken, svarar på tio frågor. Medan de som inte har barn och varken sparar i dagsläget eller funderar på sparande till barn besvarar sju frågor.

8 Presentation av resultatet

I det här kapitlet redovisas resultatet från enkätundersökningen jag gjorde i samband med examensarbetet. Resultatet och svaren analyseras och kopplas ihop med teoridelen. Eftersom enkätens längd baseras på vilka svar respondenten gav går jag systematiskt genom enkäten och analyserar svaren under genomgången. Svaren ges i procentform och två diagram visas för att visualisera svaren för att få en bättre överblick. Enkätens frågor i sin helhet, samt svarsalternativ finns till påseende i bilaga 1.

Av de 181 respondenterna var hela 97,2 % kvinnor. Det var 7,2 % medelålders personer och nästan 10 % var under 25 år som svarade på enkäten. Den största gruppen var 31–35 åringar, som utgjorde 39,8 %. Enligt statistiken som nämns i kapitel två har sparandet ökat bland 18–39 åringar, vilket är åldern hos den största delen av respondenterna. Detta gör det än mer intressant att se vilka former som är populära bland respondenterna till enkäten. För att möjligen öka undersökningens validitet kunde flera män ha svarat på enkäten, men eftersom enkäten publicerades på kvinnodominerade plattformar var majoriteten naturligtvis kvinnliga respondenter. Gällande hemkommun för respondenterna är endast tre bosatta utanför Österbotten, i övrig är det en jämn spridning från Kristinestad i söder till Karleby i norr.

För att se ifall korrelationen mellan nettoinkomst och befintliga sparanden är väsentlig frågade jag vilken nettoinkomst respondentens hushåll har och hur de tänker kring sparande till förmån för barn. Nettoinkomsten mellan 3000–5000 € per månad gäller för 53,6 % av hushållen. Jämför man sedan hushållen som ligger på den inkomstnivån och vem som redan har ett sparande till förmån för barn är korrelationen hög, hela 80 % har redan ett sparande. Tätt efter kommer hushållen med en nettoinkomst på 2000–3000 € per månad, där 75,5 % redan har ett sparande till förmån för barn. Enbart 13 (7%) av de 181 respondenterna bor i hushåll där nettoinkomsten överstiger 5000 € i månaden, varav elva (85%) redan har ett sparande.

För att kunna se samband, speciellt mellan summan som sparas i månaden och storleken på familjerna, men även för reliabiliteten frågade jag om respondenterna har barn och i så fall hur många. Sju av respondenterna har inga barn, medan de flesta av respondenterna har 1–3 barn. Resultatet när dessa två variabler jämförs är inget avvikande och verkar inte

påverka sparsumman nämnvärt. Alltså sparar familjerna i större utsträckning, enligt inkomstnivå, oberoende antal barn i familjen.

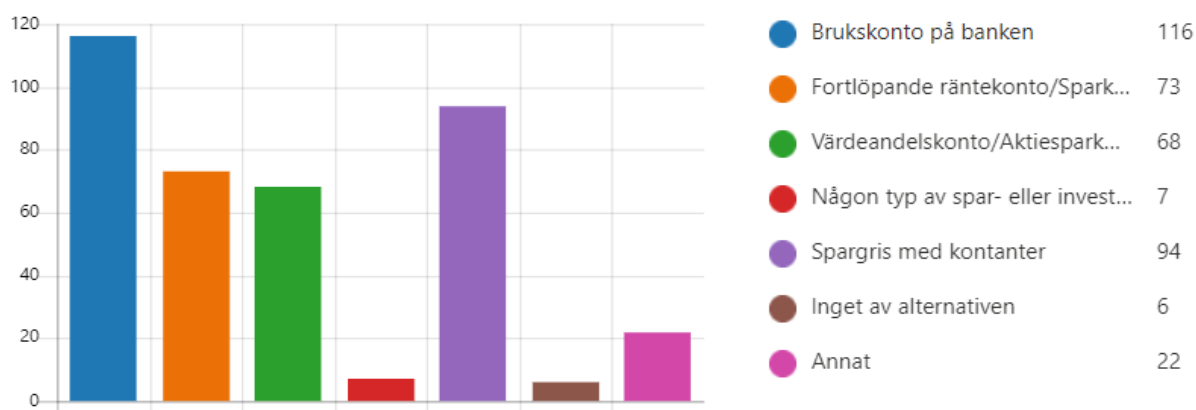
Ifall respondenten svarade att hen inte har några barn blev följande fråga ifall de någon gång funderat på att spara till barn. De som svarade att de redan har ett sparande eller funderar på att börja spara fortsätter enkäten med fråga nummer nio. De som svarar att man inte har barn och inte heller funderat på något sparande, hoppar till enkätens sista fråga med fritt formulerat svar och sedan avslutas enkäten. Två av respondenterna hade inga barn och inte funderat, men båda skrev fritt formulerat svar, varav en kommer börja spara om hen får barn och den andra anser att fondsparande lönar sig till förmån för barn. Detta gör att svaren ändå bör beaktas i analysen, då de redan har en plan och åsikt om framtiden.

Svarar respondenten att hen har barn men inte har sparande och inte heller funderat, blir följande fråga vad orsaken är att hen inte har sparande till barn, alltså fråga nummer åtta i bilaga 1. Enkäten gav fem svar av denna karaktär. Tre av svaren lyder att de inte anser sig ha råd, varav två inte har vare sig sparande eller bankkonto. En av dessa tre svarar att hen inte heller är intresserad och vet för lite om sparande och placering. Ytterligare en respondent är ointresserad och den sista har svarat "Annat" och utnyttjat fri text med svaret att de hjälper barnen ekonomiskt sedan i vuxen ålder om det behövs. Samma respondent svarar också på sista frågan att hen inte vill skämma bort barnen, utan vill lära dem spara själva. Enligt teorin är detta en sund inställning, så länge barnen lär sig att spara själva och föräldrarna har möjlighet att bistå med ekonomisk hjälp i framtiden. Nackdelen i denna typ av lösning är förstås alternativ kostnaden, då man går miste om bland annat ränta på ränta effekten. Jag jämförde även respondenternas nettoinkomst och kunde konstatera att man inte kan dra slutsatser att det obefintliga sparandet skulle bero på inkomsternas nivå, då dessa inte var avvikande från normen i denna enkät.

För respondenter med barn fortsatte enkäten med fråga nummer sex, som ämnar ta reda på ifall barnet har något konto på banken, värdeandelskonto, spargris eller någon typ av placeringsförsäkring. Här kunde respondenten även svara "Annat" och forma ett eget svar. Majoriteten av de 22 som svarat "annat" skrev fritt formulerat svar att deras barn hade något fondrelaterat sparande. I analysen misstänkte jag att okunskapen kring vad ett värdeandelskonto eller vad ett aktiesparkonto innebär kommer fram här, då det är ett av

dessa man behöver i de flesta fall vid handel med fonder. Därför valde jag att också jämföra respondenterna som svarat "annat" med om de också valt alternativet värdeandelskonto/aktiesparkonto. Resultatet visade sig att i 91% av fallen hade respondenten inte svarat att de har värdeandelskonto eller aktiesparkonto, vilket kan tolkas som okunskap vad gäller ämnesrelaterade benämningar.

Hela 64 % av respondenternas barn har brukskonton på banken, vilket väntat nog, är den vanligaste formen av konto. Följt av spargris och fortlöpande räntekonto/sparkonto. Det mest intressanta svaret tycker jag är att 37,6 % av barnen har värdeandelskonto eller aktiesparkonto och 70,6 % av deras föräldrar är mellan 25–35 år. Detta visar att statistiken om unga vuxnas växande intresse för placeringar och investeringar även kan tillämpas på denna undersökning. För att tydliggöra statistik över denna fråga finns nedan ett diagram över svaren på den sjätte frågan: "Har ditt/dina barn något av följande? (möjligt att välja flera)"

Figur 7. Statistik för fråga 6.

Sjunde frågan, som alla 181 respondenter svarade på ämnade ta reda på vårdnadshavares befintliga sparande eller funderingar att börja spara till förmån för barn. Svaret för de som inte har barn har redan presenterats enskilt tidigare. Totalt har 77,9 % redan ett sparande till förmån för barn, medan 17 % funderar på att börja spara. Efter att ha fått detta svar kan jag inte undgå att fundera, ifall respondenterna varit flera och enkäten skulle ha haft annat namn, kanske statistiken skulle sett annorlunda ut. Alltså ifrågasätter jag reliabiliteten hos denna fråga.

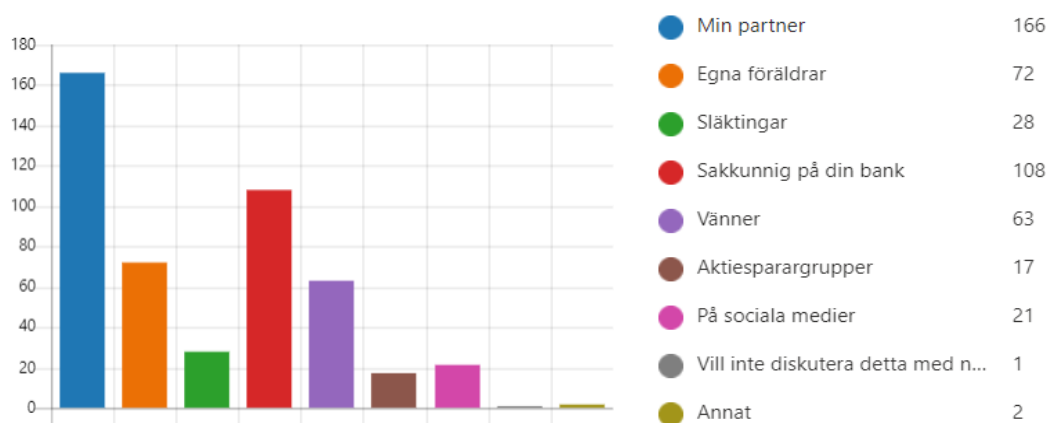
Fråga nio handlade om vilka typer av sparande respondenterna har eller funderar på att öppna till sitt barn. Här kunde också flera alternativ väljas och fritt formulerat svar var också möjligt. De som ännu inte funderat på någon specifik sparform är alla respondenter som ännu bara funderar på att börja spara till sina barn och utgör 6 % av svaren. 70 % uppger att de sparar på brukskonton eller räntekonton, alternativt båda. Dessa är de två överlägset vanligaste formerna, tätt följda av spargris med kontanter. Följande sparformer med en något högre andel är fonder. 38,7 % sparar till barn genom aktiefonder och 26 % har räntefonder. Aktier och indexfonder ligger vardera på ca. 15 % som sparform och liv- eller sparförsäkring i barnets namn är 6 %. Övriga sparformer, så som andel i bostad, ETF-fonder och obligationer, ligger alla på under 3 % hos respondenternas sparande till barn. Som alternativ fanns också hedgefond, warrant och optioner, dessa hade ingen av respondenterna i sina barns portföljer eller som sparform.

Tionde frågan handlade om kontinuiteten i sparandet. 64 % sparar regelbundet åt sina barn, 20 % sätter undan då de känner att det finns extra pengar och 15 % mera sporadiskt. De som sparar regelbundet kan kopplas ihop med de som har fonder, då många fonder innebär ett månatligt sparande. Vidare kan man också anta att många föräldrar styr barnbidraget direkt till sitt barns konto i någon form, vilket ger en regelbundenhet.

I fråga elva ville jag ta reda på vilka belopp som sparas till förmån för barn och undrade vad respondenterna sparar i genomsnitt per månad. Den vanligaste summan som sparas per månad är 20–50 €, tätt följt av 50–100 €. Endast 13 % sparar mer än 100 € per månad och 18 % sparar mindre än 20 €. Korrelationen här mellan nettoinkomst i hushållen och summorna som sparas per månad är ganska hög. De respondenter som ligger på samma månatliga nettoinkomster, sparar i regel samma summa per månad.

För att se om det finns något samband mellan föräldrar som inte sparar och om de i stället har någon annan som sparar till förmån för deras barn, valde jag att fråga om någon annan person har öppnat sparande. Det betyder alltså att, förutom de som sparar, hoppar även de som inte har sparande till denna fråga efter att ha svarat på frågan om orsak till att de inte sparar. Av respondenterna svarade 61 % att ingen annan sparar till förmån för deras barn. I 32 % av fallen finns ett sparande som hanteras av mor- eller farföräldrar och faddrarna står för 7 % av sparanden till förmån för barnen. Analysen visar att de som har andra som sparar åt deras barn, har alla också eget sparande till barnen.

Av ren nyfikenhet och som lite input till mitt eget arbete på Andelsbanken, ställde jag också frågan vem respondenten diskuterar med, eller skulle kunna tänka sig att diskutera med, gällande öppnande av sparande till förmån för barn. Här kunde också flera svarsalternativ väljas och även de som inte har sparande ännu, svarar på denna fråga. Nedan kan resultatet ses i diagramform.

Figur 8. Statistik för fråga 13.

Resultatet visar att folk är benägna att diskutera sparandet parter emellan, men även sakkunniga på banken är för många en viktig kanal för diskussion. Sedan är respondenternas egna föräldrar och vänner viktiga för många vid funderingar om sparande till barn. Denna fråga skulle vara intressant att ställa igen om ca. 10 år för att se om aktiesparargrupper och sociala medier ökat ytterligare. Bland respondenterna på denna enkät använder 9,5 % aktiesparargrupper och 11,7 % sociala medier som diskussionsforum.

Fjortonde och sista frågan: "Har du i övrigt någon fundering eller något att tillägga angående sparande till förmån för barn?" har fritt formulerat svarsalternativ och var frivillig att svara på. 31 respondenter svarade på frågan med egna funderingar, reflektioner och förklarade sin nuvarande situation vad gäller sparande till förmån för barn. Flera respondenter uppskattade att detta ämne uppmärksammas då det idag finns så mycket att välja mellan och många är osäkra på vad som är värt att satsa på. Flera skriver att de sparar en del av barnbidraget till barnens framtid, medan andra är osäkra på om barnet är tillräckligt moget då det blir 18 år att ta över en större besparing. Några tackar för påminnelsen om att det finns flera alternativ och skriver att de ska ta tag i saken och forska vidare för att få bättre lösningar på sina sparanden.

9 Resultatdiskussion och sammanfattning

I detta kapitel diskuteras och sammanfattas resultatet av undersökningen och dess metod. Utifrån teoridelen diskuteras resultatet kring de frågeställningarna som jag sökte svar på. Kapitlet avslutas med en kort sammanfattning av vilka erfarenheter och insikter arbetet givit. I det stora hela är detta ett aktuellt ämne, både vad gäller sparande till förmån för barn och det egna sparandet. Dagens samhällen, på en global nivå, är närmare kopplade till varandra idag vilket gör möjligheterna långt flera jämfört med för 20 år sedan. Man kan investera enkelt i olika världsdelar och på olika marknader. Intresset för sparande och placering växer i takt med att förfarandet förenklas, dock måste man komma ihåg att sparandet också påverkas mera av vad som händer ute i världen.

9.1 Diskussion av metoden

Syftet med arbetet var att undersöka hur vanligt det är med sparande till förmån för barn. Att på ett reliabelt sätt få valida svar för denna typ av undersökning, ansåg jag enkätundersökning vara de mest lämpliga metoden. Enkäten fick många svar och jag anser att det blev en lyckad undersökning med tillförlitliga data att analysera.

Några saker har jag upptäckt under arbetets gång som kanske påverkat resultatets reliabilitet. Namnet på enkäten, "Sparande till barn" kan ha en tendens att intressera respondenter som för tillfället funderar på ämnet och som har ett eget intresse i sparande och placering. Vilket kan förklara att 78 % av respondenterna redan har ett sparande till förmån för sina barn.

I teoridelen behandlade jag okunskapen inom sparande och placering, som kan hämma människor från att ta tag i saken och påbörja ett sparande. I enkätens svar kan skönjas en del okunskap genom att analysera enskilda svar. Speciellt vad gäller benämningen värdeandelskonto och vad aktiesparkonto innebär, verkar en del okunskap finnas. Risker och andra aspekter på sparande är något som borde uppmärksammas mer för att de som vill starta ett sparande ska känna sig bekväma och veta var de ska börja.

Under analysen upptäckte jag en respondent som inte har barn, men redan ett sparande till förmån för barn, vilket fick mig att inse ett misstag i enkäten. Av de olika svarsalternativen, gällande om de har barn, borde jag ha haft med alternativet "väntar barn/i väntan på adoptivbarn" för att få svaren ännu mer reliabla och täcka alla eventuella scenarion.

9.2 Enkätresultatet

Resultatet av enkäten var i viss mån väntad. Att de flesta har ett brukskonto är förstås självklart, men ett överraskande resultat var att så många som 68 av 174 har ett värdeandelskonto eller aktiesparkonto till förmån för sina barn. Enligt statistiken från Euroclear Finland har antalet aktiesparkonton ökat bland barn under 17 år, vilket kan ha en inverkan även på min enkät. Detta är en intressant utveckling de senaste åren och kunde vara något att följa med i framtiden hur det utvecklas.

Fonderna är populära bland respondenterna. Av erfarenhet och genom mitt jobb vet jag att åtminstone Andelsbanken, har jobbat hårt med marknadsföringen av olika fondalternativ. Banker erbjuder paketlösningar med färdiga, väldiversifierade fonder som lockar de intresserade, men ännu oerfarna investerarna. På detta sätt kommer man bra i gång med ett sparande och känslan av trygghet fås då banken ofta är en aktör man litar på. Alla de olika sparformerna är bra alternativ på sina sätt, att hitta en form som passar dig som placerare och investerare kräver sin tid, men de flesta sköter sig ganska självständigt bara man får en början.

9.3 Egna insikter och erhållna erfarenheter

Att det fanns många olika sparformer visste jag redan innan jag påbörjade arbetet, men vilka som lämpar sig för barnsparande har varit lärorikt att få mer kunskap om. De diskussioner jag haft med kollegor, partner och vänner under arbetets gång har givit mig många nya idéer och ämnen att ta med i arbetet. Hur tiden hjälper till att öka kapitalets värde öppnade verkligen mina ögon, det är aldrig för sent, men man borde ha börjat igår.

Att forska i de psykologiska faktorerna och beteende vad gäller sparande, var en intressant del av examensarbetet. Många tar för givet den ordnade starten i barndomen, där man får lära sig hemifrån vad pengar är och deras värde. Tyvärr finns det många problem i samhället

idag som barnen får lida för. Alltifrån en fattig levnadsstandard, överbelånade hushåll p.g.a. föräldrars felaktiga beslut, till olika typer av beroenden som drabbar ekonomin negativt. Här hoppas jag verkligen att justitieministeriet tar Finlands Banks nationella strategiförslag för främjandet av det ekonomiska kunnandet på allvar och utvecklar utbildningen inom detta oerhört viktiga samhällsområde.

Frågeställningarna jag hade i det inledande skedet av detta examensarbete har klarnat och kunskapen inom de olika sparformerna har vuxit. Resultatet på enkäten var intressant och roligt att analysera, då det faktiskt är många familjer som har ett sparande till sina barn. Att också känna till de psykologiska faktorerna, då det gäller investering och placering är viktigt vid kundmöten, speciellt vid banken och andra finansiella institut. Även att kunna ge tips och råd till föräldrar om hur de kan förhålla sig till barn och sparande är av stor vikt vid placeringsrådgivning. Detta kommer jag ta med mig i mitt arbete inom bankbranschen.

För att sammanfatta det hela, fick jag även själv blodad tand att verkligen ta tag i det månatliga sparandet och börja leta intressanta indexfonder. Kanske också både öka och minska några innehav, för att kunna diversifiera ytterligare i familjens långsiktiga portföljer.

10 Referenser

Aktiemäklare. (hämtat den 10 04 2022). *Placera i aktier*. Tillgängligt på: Aktiemäklare:
<https://www.aktiemaklare.com/placera-i-aktier/>

Andelsbanken. (2022). *Privatkunder*. Tillgängligt på: op.fi, www.op.fi

Avanza. (05 2016). *Vad är hedgefonder?* Tillgängligt på Avanza:
<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-hedgefonder.html>

Bogomoloff, V. (22 06 2021). *Yle, inrikes. Fyra av fem finländare sparar eller investerar: "Det verkar ha blivit mer acceptabelt att tala om pengar bland unga"* Tillgängligt på: <https://svenska.yle.fi/a/7-10002455>

Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder, upplaga 3*. Stockholm: Liber Ab.

Castro, B. (den 02 01 2022). *Should You Save Your Money or Invest It?* Tillgängligt på: Investopedia: <https://www.investopedia.com/should-you-save-your-money-or-invest-it-depends-4692975>

- Euroclear Finland Oy. (den 01 04 2022). *Suomessa on lähes 278 000 aktiivista osakesäästötiliä*. Tillgängligt på Euroclear Finland News and insights: <https://www.euroclear.com/finland/fi/news-and-insights/news/Osakesaastotilejalahes-278000.html>
- Finlands Bank. (den 28 01 2021). *Pressmeddelande*. Tillgängligt på Finlands Bank: <https://www.suomenpankki.fi/sv/medier-och-publikationer/pressmeddelanden/2021/vision-finlandarnas-ekonomiska-kunnande-ar-bast-i-varlden-2030/>
- Finlands bank. (den 25 03 2022). *Årsberättelse 2021*. Tillgängligt på Finlands bank: <https://arsberattelse.finlandsbank.fi/2021/verksamhetsberattelse/penningpolitik/europeiska-centralbanken-reviderade-2021-sin-penningpolitiska-strategi/>
- Finlex. (2022). *Lag om källskatt på ränteinkomst*. Tillgängligt på Finlex: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1990/19901341>
- Gjurovski, S. (4 2021). På tal om pengar. *Viisas Raha*, s. 44.
- Gustafsson, A. (den 12 09 2020). *Ränta på ränta-effekten*. Tillgängligt på Nordnet blogg: <https://www.nordnet.se/blogg/ranta-pa-ranta/>
- Gustafsson, A. (2022). *Vad är indexfonder?* Tillgängligt på Indexfonder info: <https://indexfonder.info/>
- Hernhag, M. (den 08 03 2022). *Barnsparande bör ske med balans*. Tillgängligt på Marcus Hernhag - Bli rik och fri med aktier: <https://hernhag.se/barnsparande/>
- Hultkranz, J., & Masalin, B. (2004). *Pengar för livet*. Tammerfors: Tammer-Paino Oy.
- Hänninen, H. (den 10 02 2017). *Sijoitusasunto alaikäiselle lapselle*. Tillgängligt på Sijoitusovi: <https://sijoitusovi.com/sijoitusasunto-alaikaiselle-lapselle/>
- Lindqvist, F. (den 27 07 2020). *Sparformer - Vilken sparform är egentligen den bästa sparformen?* Tillgängligt på: ekonomitips.nu: <https://ekonomitips.nu/sparformer/>
- Magnusson, J. (2019). *Så sparar svenskarna till sina barn*. Stockholm: SEB Pressmeddelande.
- Malmberg, B., & Lindh, T. (2000). *40-talisternas uttåg - en ESO-rapport om 2000-talets demografiska utmaningar*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Nordnet. (hämtat den 13 04 2022). *Detta är Nordnet*. Tillgängligt på Nordnet: <https://nordnetab.com/sv/>
- Nordnet. (hämtat den 18 04 2022). *Rahastolista*. Tillgängligt på Nordnet: <https://www.nordnet.fi/markkinakatsaus/rahastolistat/17281123-amundi-fds-multi-strat?details>
- Nordnet. (hämtat den 18 04 2022). *Vad är aktier?* Tillgängligt på Nordnets kunskapsbank: <https://www.nordnet.se/blogg/kunskapsbanken/aktier/hur-fungerar-aktier/>

- OP-gruppen. (hämtat den 18 04 2022). *ETF-placering och ETF-fonder*. Tillgängligt på OP-gruppen: <https://www.op.fi/privatkunder/sparande-och-placering/aktieplaceringar/etf>
- Pengar.se redaktionen. (den 29 04 2020). *Veckopeng - så mycket ska du ge*. Tillgängligt på Pengar.se: <https://www.pengar.se/veckopeng>
- Renick, S. X. (den 20 12 2021). Money habits parents can help their children build. (T. Christensen, Intervjuare) USA: DRS, Inc. Hämtat från <https://moneyfit.org/episode/money-habits-parents-can-help-children-build> den 03 04 2022
- Samuelsson, H. (den 04 04 2022). *Diversifiera din aktieportfölj – 6 tips som sänker risken*. Tillgängligt på Samuelssons rapport: <https://samuelssonsrapport.se/diversifiera-din-aktieportfolj-6-tips-som-sanker-risken/>
- Schauman, P. (den 30 04 2022). *Finns det sätt att skydda mina pengar från inflationen? Vi listar några alternativ*. Hämtat från Svenska Yle: <https://svenska.yle.fi/a/7-10015966>
- Sijoittaja.fi. (den 10 09 2018). *Sijoittaja.fi*. Tillgängligt på Lapselle säästämisen aloittaminen: <https://www.sijoittaja.fi/106432/lapselle-saastamisen-aloittaminen/>
- Sijoittaja.fi. (hämtat den 18 04 2022). *ETF-sijoittaminen*. Tillgängligt på Sijoittaja.fi: <https://www.sijoittaja.fi/etf-sijoittaminen/mika-on-etf/>
- Skatteförvaltningen. (hämtat den 18 04 2022). *Aktiesparkonto*. Tillgängligt på Skatteförvaltningen: <https://www.vero.fi/sv/privatpersoner/egendom/placeringar/aktiesparkonto/>
- Skatteförvaltningen. (03 2022). *Gåvoskatt*. Tillgängligt på Skatteförvaltningen: <https://www.vero.fi/sv/privatpersoner/egendom/gava/>
- Statistikcentralen. (hämtat den 12 04 2022). *Finlands officiella statistik (FOS): Statistik över levnadsförhållanden [e-publikation]*. Tillgängligt på Statistikcentralen: http://www.stat.fi/til/eot/2021/01/eot_2021_01_2022-04-01_tie_001_sv.html
- Statistikcentralen. (den 02 03 2022). *Nästan var tredje person ägde börsaktier eller placeringsfonder år 2020*. Tillgängligt på Inkomst och konsumtion - Hushållens förmögenhet: https://stat.fi/til/vtutk/2020/vtutk_2020_2022-03-02_tie_001_sv.html
- Steiner, B. (den 05 10 2006). *Portföljskola: Diversifiering*. Tillgängligt på Aktiespararna: <https://www.aktiespararna.se/Artikelarkiv/Repotage/2006/oktober/Mall3>
- Svea Bank. (2022). *Korkeakorkoinen säästötili*. Tillgängligt på Svea: <https://www.svea.com/fi/fi/kuluttajat/talletus/saastotili/>
- Verket för finansiell stabilitet. (den 10 03 2022). Tillgängligt på Insättningsgarantin: <https://rvv.fi/sv/insattningsgarantin>
- Vertaa Ensin. (hämtat den 07 04 2022). *Pankkien palvelumaksut vertailussa*. Tillgängligt på VertaaEnsin.fi: <https://www.vertaaensin.fi/pankkipalvelut/pankkien-palvelumaksut>

Wahlström, F. (den 09 10 2021). Unga vuxna aktiesparar som aldrig förr - samtidigt som kurserna ligger på toppnivå . *Svenska yle*.

Welch, L. (den 18 01 2022). *Saving vs. Investing: What's the Difference?* Tillgängligt på Investopedia: <https://www.investopedia.com/articles/investing/022516/saving-vs-investing-understanding-key-differences.asp>

Wicksell, K. (1901). *Föreläsningar i företagsekonomi, första delen: Teoretisk nationalekonomi*. Lund.

Bilaga 1

Enkäten – Sparande till barn

Frågor:

* Obligatoriskt

2. Ålder *

1. Kön *

- Kvinna
- Man
- Vill inte svara

- < 25
- 25-30
- 31-35
- 36-40
- 41-45
- 46+

3. Hemkommun *

4. Nettoinkomst i hushållet per månad? (efter skatt) *

- < 500
- 500-1000
- 1000-2000
- 2000-3000
- 3000-5000
- 5000-

5. Har du barn? Om så är fallet, hur många? *

- Inga barn
- 1
- 2
- 3
- 4
- fler än 4

6. Har ditt/dina barn något av följande? (möjligt att välja flera) *

- Brukskonto på banken
- Fortlöpande räntekonto/Sparkonto
- Värdeandelskonto/Aktiesparkonto
- Någon typ av spar- eller investeringsförsäkring
- Spargris med kontanter
- Inget av alternativen

Annat

7. Har du någon gång funderat på att spara eller sparar du redan till ditt/dina barn? *

- Har redan ett sparande till förmån för barnet/barnen
- Jag har funderat på att börja spara till barnet/barnen
- Nej, har inget sparande till barn och har inte funderat
- Har inga barn och har inte heller funderat

OBS! Fråga 8 enbart för respondenter som svarade:

- "Nej, har inget sparande till barn och har inte funderat"
- "Har inga barn och har inte heller funderat."

8. Vad är orsaken till att du inte sparar till ditt/dina barn? (du kan välja flera)

- Anser att jag inte har råd
- För höga risker
- Jag är inte intresserad
- Jag vet för lite om sparande och placeringar
- Jag litar inte på de olika sparformer som finns

Annat

9. Vilken typ av sparande har du eller funderar du på att öppna till ditt/dina barn? (du kan välja fler alternativ) *

Har inte funderat på någon specifik sparform

Brukskonto

Räntekonto/Sparkonto

Räntefond

Aktiefond

Indexfond

Hedgefond

Aktier (privata eller börsnoterade)

ETF

Liv- eller sparförsäkring i barnets namn

Obligationer

Spargris med kontanter

Warranter

Optioner

Andel i bostad

Annat

10. Sparar du/funderar du på att spara.. *

- Regelbundet
- Sporadiskt
- De gånger jag känner att det finns extra pengar

Annat

11. Hur mycket sparar du/kan du tänka dig att börja spara i genomsnitt/månad?

- 5-20 €
- 20-50 €
- 50-100 €
- 100-200 €
- 200-500 €
- Mer än 500 €

Annat

12. Har någon annan person öppnat sparande till förmån för ditt/dina barn?

- Far/morföräldrar
- Fadder/faddrar
- Förälders syskon/dina syskon
- Övrig släkt
- Annan person t.ex. vän till familjen, bonusförälder
- Ingen annan

13. Med vem diskuterade du/skulle du kunna tänka dig diskutera angående öppnande av sparande till förmån för barnet/barnen? *

- Min partner
- Egna föräldrar
- Släktingar
- Sakkunnig på din bank
- Vänner
- Aktiesparargrupper
- På sociala medier
- Vill inte diskutera detta med någon

Annat

14. Har du i övrigt någon fundering eller något att tillägga angående sparande till förmån för barn?

...